

Distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogiska verksamheten under covid-19

Ida Alexandersson

Lärdomsprov
Det sociala området
2022

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	7927
Författare:	Ida Alexandersson
Arbetets namn:	Distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogisk verksamhet under covid-19
Handledare (Arcada):	Eivor Söderström
Uppdragsgivare:	Esbo stad
<p>Lärdomsprovet är beställt av Esbo stad som en del av projektet ”Nordiskt perspektiv”. Lärdomsprovet är en kvalitativ litteraturstudie där syfte är att granska distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogiska verksamheten som stöder delaktighet och inklusion. Dessutom kartläggs hur utsatta familjers behov beaktas inom distanspedagogiken under covid-19, för att ta reda på hur pedagogerna måste anpassa småbarnspedagogiska verksamheten. Forskningsfrågorna är: 1. <i>Vilken inverkan har distanspedagogiken för delaktighetsfrämjande och inkluderande småbarnspedagogisk verksamhet under covid-19?</i> 2. <i>Hur har utsatta familjers position påverkat förverkligande av småbarnspedagogisk distanspedagogik under covid-19?</i></p> <p>Covid-19 har orsakat att flera familjer har hamnat i en mer utsatt position i samhället, speciellt de familjer som redan hade utmaningar före covid-19 pandemin. Då undantagstillståndet började i mars 2020 skulle de flesta vårdnadshavarna ta en roll både som vårdare och pedagoger. Även småbarnspedagogiken måste anpassa sig till den nya situationen då en del av barnen stannade hemma och deltog på distansundervisning. Resultatet visar att pedagogerna måste ändra sitt samarbete mellan hemmet och småbarnspedagogiken samt tillämpa sina arbetsätt till distanspedagogiken. Detta ledde till att småbarnspedagogiken använde mera distanskontakt via video, telefon och e-post. Uppgifter och instruktioner för dem skickades åt föräldrarna och försökte på detta sätt hjälpa föräldrarna att genomföra småbarnspedagogiken hemma. Pedagogerna försökte upprätthålla känslan av delaktighet, inklusion och jämlikhet oberoende om barnen var på distans eller på plats. Pedagogerna använde sin kunskap för att möta utmaningarna som kunde förekomma med utsatta familjer och försökte möta utsatta familjers resurser och begränsningar i vardagen. Distanspedagogiken kan föra med sig inlärningsskillnader beroende på hur barnen kunnat delta i distanspedagogiken. Pedagogerna visade vara experter inom pedagogiska arbete och kunde möta barnens och familjers behov trots de utmanande omständigheterna.</p>	
Nyckelord:	covid-19, familjer i utsatta situationer under pandemi, småbarnspedagogik, delaktighet, inklusion, distanspedagogik
Sidantal:	48
Språk:	svenska
Datum för godkännande:	12.12.2022

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Services
Identification number:	7927
Author:	Ida Alexandersson
Title:	The impact of distance pedagogy in early childhood education during covid-19
Supervisor (Arcada):	Eivor Söderström
Commissioned by:	City of Espoo
<p>This bachelor's thesis is ordered by the city of Espoo as part of the "Nordic perspective" project. The thesis is a qualitative literature study where the aim is to examine the impact of distance pedagogy within early childhood education that support participation and inclusion. In addition, it explores how the needs of vulnerable families are considered within distance pedagogy during covid-19, to find out how educators must adapt early childhood education into new circumstances. The research questions are: 1. <i>What impact does distance pedagogy have for participation and inclusive early childhood education during covid-19?</i> 2. <i>How has the position of vulnerable families affected the implementation of early childhood education distance pedagogy during covid-19?</i></p> <p>The covid-19 has caused several families to find themselves in a more vulnerable position, especially those families who already had challenges before the covid-19 pandemic. When the state of emergency began in March 2020, most guardians had to take on a role both as caregivers and educators. Early childhood education also had to adapt to the new situation when some of the children stayed at home and participated in distance pedagogy. The results show that educators must change their collaboration between home and early childhood education and apply their working methods to distance pedagogy. This led to early childhood education using more distance connection through video, telephone and e-mail. Tasks and instructions for the tasks were sent to the parents and in this way the pedagogues tried to help the parents to carry through the early childhood education at home. The educators tried to maintain the feeling of participation, inclusion and equality, regardless of whether the children were at home or on site. The pedagogues used their knowledge to meet the challenges that could occur with vulnerable families and tried to meet the vulnerable families' resources and limitations in everyday life. Distance pedagogy can bring learning differences depending on how the children were able to participate in distance pedagogy. The educators proved to be experts in pedagogical work and were able to meet the needs of the children and families despite the challenging circumstances.</p>	
Keywords:	covid-19, families in vulnerable situations during a pandemic, early childhood education, participation, inclusion, distance pedagogy
Number of pages:	48
Language:	Swedish
Date of acceptance:	12.12.2022

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	7927
Tekijä:	Ida Alexandersson
Työn nimi:	Etäpedagogiikan vaikutus varhaiskasvatukseen covid-19 aikana
Työn ohjaaja (Arcada):	Eivor Söderström
Toimeksiantaja:	Espoon kaupunki
<p>Opinnäytetyö on Espoon kaupungin tilaama, osana "Pohjoismainen näkökulma" -hanketta. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen kirjallisuuskatsaus, jossa pyritään tutkimaan etäpedagogiikan vaikutus osallistamista ja inklusiota tukevassa varhaiskasvatustoiminnassa. Lisäksi se kartoittaa, miten haavoittuvien perheiden tarpeet huomioidaan etäpedagogiikassa covid-19:n aikana, jotta saadaan selville, miten kasvattajien tulee mukauttaa varhaiskasvatuksen toimintaa. Tutkimuskysymykset ovat: 1. <i>Mikä vaikutus etäpedagogiikalla on osallistamista ja inklusiota edistävään varhaiskasvatukseen covid-19-aikana?</i> 2. <i>Miten haavoittuvassa asemassa olevien perheiden asema on vaikuttanut varhaiskasvatuksen etäpedagogiikan toteuttamiseen covid-19:n aikana?</i></p> <p>Covid-19 on aiheuttanut useiden perheiden joutumisen huono-osaisempaan asemaan, erityisesti ne perheet, joilla oli haasteita jo ennen koronapandemiaa. Kun poikkeusolot alkoivat maaliskuussa 2020, useimmat huoltajat joutuivat ottamaan roolin sekä huolenpitäjänä ja pedagogina. Myös varhaiskasvatuksen opettajat joutuivat sopeutumaan uuteen tilanteeseen, kun osa lapsista jäi kotiin ja osallistuivat etäpedagogiikkaan. Tulokset osoittavat, että kasvattajien oli muutettava koti- ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä ja sovellettava työmenetelmiään etäpedagogiikkaan. Tämä johti siihen, että varhaiskasvatuksessa käytettiin enemmän etäkontakteja videon, puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Vanhemmille lähetettiin tehtävät ja ohjeet, ja yritettiin sillä tavalla auttaa vanhempia suorittamaan varhaiskasvatusta kotona. Kasvattajat pyrkivät ylläpitämään osallisuuden, inklusion ja tasa-arvon tunnetta riippumatta siitä, olivatko lapset etänä vai paikan päällä. Kasvattajat käyttivät osaamistaan vastatakseen huono-osaisten perheiden haasteisiin ja pyrkivät ottamaan huomioon huono-osaisten perheiden arjen resurssit ja rajoitukset. Etäpedagogiikka voi tuoda mukanaan oppimiseroja sen mukaan, miten lapset ovat pystyneet osallistumaan etäpedagogiikkaan. Kasvattajat osoittautuivat pedagogisen työn asiantuntijoiksi ja pystyivät vastaamaan lasten ja perheiden tarpeisiin haastavista olosuhteista huolimatta.</p>	
Avainsanat:	covid-19, huono-osaisissa asemissa olevat perheet pandemian aikana, varhaiskasvatus, osallisuus, inklusio, etäpedagogiikka
Sivumäärä:	48
Kieli:	ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	12.12.2022

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
2	BAKGRUND	8
2.1	Småbarnspedagogik.....	8
2.2	Socialpedagogik	11
2.3	Småbarnspedagogiken under covid-19.....	13
2.4	Andra centrala begrepp.....	15
3	TIDIGARE FORSKNING	17
3.1	Utsatthet som ökat under covid-19.....	17
3.2	Samarbetet mellan vårdnadshavarna och småbarnspedagogerna	19
4	TEORETISK REFERENSRAM	20
4.1	Delaktighet.....	20
4.2	Inklusion	22
5	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	24
6	METODIK OCH ARBETSPROCESS	24
6.1	Metod.....	24
6.2	Tillförlitlighet.....	25
6.3	Etiska överväganden	26
6.4	Litteratursökning, avgränsning och urval	27
6.5	Analysmetod.....	28
7	RESULTAT	28
7.1	Distanspedagogikens inverkan	29
7.1.1	<i>Förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger</i>	29
7.1.2	<i>Pedagogernas tillämpade arbetssätt</i>	30
7.1.3	<i>Utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken</i>	31
7.2	Utmaningar pedagogerna mötte med utsatta familjer	32
8	RESULTATDISKUSSION	34
8.1	Förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger	35
8.2	Pedagogernas tillämpade arbetssätt.....	35
8.3	Utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken.....	36
8.4	Utmaningar pedagogerna mötte med utsatta familjer	38
9	METODDISKUSSION	39

10	KRITISK GRANSKNING OCH FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING.....	40
	Källor	41
	Bilagor	46
	Bilaga 1. Litteratursökning.....	46
	Bilaga 2. Valda artiklar	47

1 INLEDNING

I december 2019 började en ny och okänd covid-19 epidemi i Wuhan, Kina. Covid-19 är en grupp av virus som orsakar luftvägsinflammation hos människor. (Institutet för hälsa och välfärd 2020a, Duodecim terveyskirjasto 2020) 11 mars 2020 förklarade Världshälsoorganisationen, WHO, covid-19 epidemin som en pandemi (Cucionotta & Vanelli 2020 s. 157, Duodecim terveyskirjasto). I mitten av mars 2020 stängdes Finlands skolor och övergick till distansundervisning för att bekämpa spridningen av covid-19. Småbarnspedagogiken hölls ännu uppe för de barn vars vårdnadshavare inte hade möjlighet att stanna hemma med barnen. (Statsrådet kommunikationsavdelning & undervisnings- och kulturministeriet 2020b). Inom verksamheten fanns det lokala skillnader och det fanns både daghem med ingen eller få barn till daghem med många barn på plats. Det krävdes ändringar i planen och förverkligande av verksamheten. Samarbete mellan småbarnspedagogiken och vårdnadshavare behövde anpassas till den nya situationen. (Hem och skola 2020)

”För utsatta barn innebär stängda skolor många problem. För dem är skolan en trygg plats i vardagen. Nu, när skolorna är stängda är utmaningarna för familjerna enorma.”

– Heidi Hedström, specialistsjukvård för barn (Yle 2020)

Esbo stad har beställt lärdomsprovet som en del av projektet “Nordiskt perspektiv”. Lärdomsprovets syfte är att granska distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogiska verksamheten som stöder delaktighet och inklusion. Dessutom kartläggs hur utsatta familjers behov beaktas inom distanspedagogiken under covid-19, för att ta reda på hur pedagogerna måste anpassa småbarnspedagogiska verksamheten. Utsatta familjers välmående har varit aktuellt uppe i samhället redan före covid-19, men speciellt under covid-19 pandemin. Covid-19 pandemin är ett aktuellt ämne som påverkat hela världen. I lärdomsprovet vill jag fokusera på utsatthet, eftersom utsatthet är ett tillstånd man ligger i före man blir exkluderad i samhället. Undantagstillståndet under covid-19 påverkar starkt de utsatta familjerna och deras välbefinnande i samhället. Speciellt barnen från utsatta familjer har en större risk att bli själv utsatta under deras liv.

Arbetet kan ge pedagogerna mera kunskap om de utsatta familjerna under ett undantagstillstånd men även under normala förhållanden. Studien kan bidra till att man i

fortsättningen lägger mera fokus på de utsatta familjerna inom småbarnspedagogiken samt hur pedagogerna kan vara till hjälp för de utsatta familjerna för att förebygga exkludering i samhället. De utsatta familjerna kan lätt glömmas bort, fast det är just de som skulle behöva mest hjälp. Arbetets resultat kan ge nyttig information om det i något skede skulle ske en annan pandemi eller krissituation.

2 BAKGRUND

I detta kapitel beskriver jag vad småbarnspedagogik är och varför småbarnspedagogiska verksamheten är viktig. I kapitlet beskriver jag även socialpedagogik som är ett arbetssätt inom småbarnspedagogiska verksamheten och småbarnspedagogiken under covid-19. Dessutom innehåller bakgrunden en lista på andra centrala begrepp som används i arbetet så som covid-19, utsatthet, förebyggande arbete, riskfaktorer, skyddsfaktorer och distanspedagogik.

2.1 Småbarnspedagogik

Småbarnspedagogik definieras enligt Utbildningsstyrelsen (2020a) som en systematisk och målinriktad helhet som omfattar barnens fostran, undervisning och vård där pedagogiken betonas. Småbarnspedagogiken är målinriktat för att stöda barnets uppväxt, utveckling, lärande och främja barnens välbefinnande (Utbildningsstyrelsen 2020a, 2020b; THL 2017). Utbildningsstyrelsen (2017, 2022) betonar att småbarnspedagogiken är för barnen och verksamheten fungerar som stöd för barnen i samarbete med barnens vårdnadshavare. Verksamheten ska utgå från barnets bästa och barnen ska må bra samt känna sig trygga. Det är viktigt att personalen och vårdnadshavarna skulle ha en dialog mellan hemmet och småbarnspedagogiska verksamheten. (Utbildningsstyrelsen 2017, 2022) Enligt lagen om småbarnspedagogik (2018) har alla barn rätt till småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken kan erbjudas via olika verksamhetsformer som daghem, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet (Lagen om småbarnspedagogik 2018). Småbarnspedagogiken tillhör finländska utbildningssystemet och har en viktig roll i barns fostran och lärande. Småbarnspedagogikens uppgift är att stöda och komplettera hemmens fostran samt skapa likvärdiga förutsättningar för alla barnen. Alla barn ska

få en egen plan för småbarnspedagogik. Planen ska utgå från barnets behov och barnets bästa. (Utbildningsstyrelsen 2022)

Småbarnspedagogiska verksamhetskulturen utvecklas enligt riktlinjerna: en lärande gemenskap, en gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation, delaktighet, lika-behandling och jämställdhet, kulturell mångfald och språkmedvetenhet samt välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil. (Utbildningsstyrelsen 2022) Även Heinonen et al. (2016) tar upp att småbarnspedagogiken spelar en viktig roll för att främja välbefinnande, minska skillnader i välbefinnande samt främja jämställdhet och jämlikhet. Ett av småbarnspedagogikens mål är att öka förverkligandet av jämlikhet inom utbildning, ge alla barn lika möjligheter till småbarnspedagogik och främja jämställdhet mellan könen. Småbarnspedagogiken spelar en viktig roll för att främja och skydda barns rättigheter. Barnet har också rätt till utveckling, vilket är särskilt viktigt i tidig barndom. Att investera i barns tidiga barndom förhindrar senare svårigheter. Varje barn har rätt till en bra barndom. (Heinonen et al.)

Karila (2016) betonar i utbildningsstyrelsens publikation hur viktigt skede småbarnsåldern är i barnens liv. Småbarnspedagogiken har blivit en del av barnens moderna liv. Barnen har möjlighet att delta i meningsfulla och pedagogiska aktiviteter och samtidigt lär sig barnen interaktion med andra barn. Det är viktigt att professionella kan bygga en bra inlärningsmiljö för barnen. Effekten av dessa faktorer resulterar i meningsfulla inlärningsupplevelser, vilket framkallar barnens välbefinnande. Småbarnspedagogiken påverkar familjelivet, då småbarnspedagogiska verksamheten gör det möjligt för föräldrar att delta i arbetslivet och ta hand om familjens levnadsförhållanden. På längre sikt återspeglas utvecklingseffekterna till en positiv inlärningsorientering och en smidig skolväg. Speciellt viktigt är det för barn med utvecklingsproblem och problem inom lärande eller vars levnadsförhållanden är svåra. Det är viktigt att skapa en verksamhetskultur med hög kvalitet där föräldrar och barn, oavsett deras kulturella bakgrund eller socioekonomiska status, har möjlighet att delta i utvecklingen av verksamheten. (Karila)

Heinonen et al. (2016) och Karila (2016) nämner att småbarnspedagogiken har avgörande effekt i barnets kognitiva utveckling. Heinonen et al. beskriver hur småbarnspedagogiken utvecklar väsentliga färdigheter under de första fem åren av barnets liv samt tillgången till kvalitetsutbildning lägger grunden för senare framgång i livet. Tillgång till

småbarnspedagogik av hög kvalitet har betydande effekter på ett barns självförtroende, förmåga att delta i det sociala livet, hälsokvalitet och i senare skede även inför arbetsmarknaden. Effekterna av fattigdom och social utslagning på barn kan vara livet ut och leda till kontinuerlig arbetslöshet och fattigdom över generationer. Barn från familjer med god socioekonomisk status går in i småbarnspedagogiska verksamheten tidigare än genomsnittet. (Heinonen et al.)

Med tanke på barnets utveckling innehåller småbarnspedagogiken skyddsfaktorer. Trygg och förutsägbar småbarnspedagogik och skola som möjliggör tillhörighet till en grupp, åldersanpassade utmaningar, upplevelser av framgång och glädje skapar en bra grund för ett barns utveckling. Barnet har också nytta av ett gott samarbete mellan småbarnspedagogiken, skolan och föräldrarna. Bland skyddsfaktorerna i hemmet är en trygg anknytning till vårdnadshavare det viktigaste. (Anttila et al. 2016; Partanen et al. 2015) Småbarnspedagogiken främjar barnens välbefinnande genom motion, vila och mångsidig hälsosam kost. Dessutom ska småbarnspedagogiken skydda gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Våld, mobbning eller trakasserier ska inte förekomma. Pedagogerna har en viktig roll i att stödja barnens utveckling av sociala och emotionella färdigheter. Lär miljön påverkar barnens utveckling och lärande. Miljön ska vara utvecklande, främja lärandet, hälsosamt och tryggt. (Partanen et al.; Utbildningsstyrelsen 2022) Barnets symptom är inte begränsade till hemmiljön utan kan ses i alla barnets uppväxtmiljöer. Det är viktigt att stödja barnets vardag och rutiner även i alla uppväxtmiljöer. Att dela information om barnets tidiga stadier till uppväxtmiljöerna ger de vuxna som arbetar i barnets vardag en förståelse för barnets aktiviteter och beteende. Ett barns utåtagerande ser inte på tid eller plats. (Petrelius & Eriksson 2018) Den viktiga uppgiften för småbarnspedagogiken är att fortsätta att agera som en service som främjar barns övergripande välbefinnande, ger tidigt stöd och förverkligar förebyggande barnskydd. (Partanen et al.)

Enligt barnskyddslagen (2007) bör småbarnspedagogiken erbjuda tidigt och särskilt stöd till barn i risk för problem. Därmed kan småbarnspedagogiken betraktas som en målinriktad åtgärd för socialt utsatta barn och deras föräldrar. Barnskyddslagen kräver samarbete mellan vårdnadshavare, småbarnspedagogiken och barnskyddstjänster. Daghemspersonalen är skyldiga att göra en barnskyddsanmälan ifall de känner oro för barnet (Barnskyddslagen). I undantagssituationer är det skäl att betona vikten av samarbete mellan hemmet och pedagogerna, samt se till att samarbetet är ännu mer systematiskt än

normalt. Professionella ska vara beredda på att bemöta föräldrarnas oro som berör barnen. Det lönar sig för professionella inom småbarnspedagogiken att diskutera hur man stödjer vårdnadshavarna i de vardagliga rutinerna. (Utbildningsstyrelsen 2020b)

Det är viktigt att skapa förtroende hos barnet och vårdnadshavarna. Förtroendefulla relationer stöder samarbetet. Förtroendet skapas genom respekt och respektfullt bemötande. Det är viktigt att vårdnadshavarna känner att de blir hörda och har en möjlighet att påverka ärenden som gäller deras barn. Vårdnadshavarnas känsla av delaktighet bidrar till förtroende mot professionella. För att bevara en förtroendefull relation bör orosmoment och observationer diskuteras på ett öppet och respektfullt sätt i ett tidigt skede. Samarbetet främjas av öppna frågor och öppen dialog där man tillsammans funderar på ärenden. (Institutet för hälsa och välfärd 2017)

2.2 Socialpedagogik

Nivala & Ryyänen (2019) skriver om att socialpedagogiken har två olika uppgifter där den ena betonar allmän social utbildning och den andra fokuserar på att möta sociala problem genom pedagogiska medel. Båda synvinklarna är nödvändiga för att definiera socialpedagogik, eftersom var och en annars skulle ge en ensidig bild av socialpedagogikens natur och uppgifter. Tillsammans beskriver de två riktlinjerna socialpedagogikens två väsentliga inträdesvinklar inom socialpedagogikens område, utbildningsteorin och välfärdsteorin. (Nivala & Ryyänen)

Socialpedagogikens allmänna uppgift går ut på att stödja varje människas sociala tillväxt både i gemenskap och som medlem i samhället. Syftet är att stödja tillväxten av varje människa som en unik och social varelse samt främja meningsfull samexistens. Socialpedagogiken ses som vetenskapen om socialpedagogik, som undersöker människans sociala tillväxt och stöd. Socialpedagogikens andra uppgift är snävare, ett mera speciellt pedagogiskt möte för människor vars liv hotas eller påverkas av speciella behov, risker, sociala problem eller utsatthet i samhället. Syftet är att förebygga, lindra och korrigera problem genom pedagogiskt stöd samt samhällelig påverkan. Socialpedagogik förstås som en pedagogisk vetenskap om socialt arbete som ser på olika sociala nackdelar. (Nivala & Ryyänen 2019)

Moss & Petrie (2019, refererad Hämäläinen 2003) beskriver socialpedagogik ur ett politiskt perspektiv, eftersom socialpedagogiska perspektivet baserar sig på att försöka hitta pedagogiska lösningar till sociala problem. Dessutom har socialpedagogik haft allmän fokus på främjande av välfärd, samhällsliv samt individens och befolkningens sociala utveckling. Moss & Petrie (refererad Natorp 1899,1974) fokuserar på individen som tillhör en mänsklig gemenskap och beskriver att socialpedagogik syftar till att uppmuntra en stark känsla av gemenskap, utbildar både barn och vuxna för att säkerställa positiva relationer mellan individ och samhälle samt kämpar för att minska klyftan mellan rika och fattiga. Dessa mål är viktiga för samhällets välbefinnande. (Moss & Petrie)

Socialpedagogerna lägger stor vikt på kreativitet (Moss & Petrie 2019; Savolainen 2021) och kreativa aktiviteterna ger möjligheter till gemensamma upplevelser, engagera känslor och sinnen, öka självkänslan och en känsla av prestation, positivt tänkande och att skapa en känsla av möjligheter och identitet. Socialpedagogerna värderar gruppmiljöer, socialt sammanhang, grupparbete och samarbete. En grupp kan erbjuda många olika resurser och det är en rikedom med olika erfarenheter och perspektiv. Samtidigt finns det möjlighet för ömsesidigt stöd. Socialpedagogiken ses som ett holistiskt synsätt där man förstår personen som helhet. I socialpedagogiken är kropp, sinne, känslor och ande integrerade i varje människas relation till resten av världen. När det gäller barn är socialpedagogik ett tillvägagångssätt att fostra. Fostran är en helhetsbild av lärande, vård, hälsa, allmänt välbefinnande och utveckling. (Moss & Petrie)

Hämäläinen & Eriksson (2016) beskriver socialpedagogik så här:

“Socialpedagogik fokuserar, i teori och praktik, på processerna för mänsklig tillväxt, som producerar social integration, delaktighet och välbefinnande i samhällets medlemmar.”

Nivala & Ryyänänen (2019) skriver att ett socialpedagogiskt arbetssätt är ett sätt att utföra arbete utifrån aktörens värdegrund och teoretiska förståelse. En socialpedagogisk aktör kan beröra en annan människas liv på ett positivt sätt. En socialpedagogisk aktör lever och agerar som hen tror och tänker. Det är bara i handling som man kan se om aktören försöker stödja en annan persons aktörskap eller om hen behandlar den andra personen som ett objekt. I socialpedagogiska arbetssättet kombineras personliga och professionella tänkande då en person inte kan agera på ett visst sätt bara på professionell basis, utan måste förbinda sig till det på ett personligt plan. Nivala & Ryyänänen beskriver att en väsentlig grund för det socialpedagogiska arbetet är begreppet "Haltung". Detta tyska ord

“Haltung” hänvisar till den moral, attityd och tankesätt som styr mänsklig aktivitet, vilket baserar på aktörens värderingar och människosyn. De påverkar hur aktören bemöter och behandlar de människor hen arbetar med. Att identifiera och reflektera över sina egna värderingar och människosyn i förhållande till värderingarna socialpedagogiska tänkande och handling har, samt de värderingar som eventuellt definieras i arbetsmiljön, är en nödvändig utgångspunkt för arbetet. Med rötter i socialpedagogiska värderingar bygger "Haltung" på att respektera en annan människas grundläggande människovärde och hennes unikheter. (Nivala & Ryyänen)

Socialpedagogiskt arbetssätt innebär att arbeta förebyggande, rehabiliterande och ge stöd i ett tidigt skede inom det sociala och utbildningsområdet. Arbetet från ett socialpedagogiskt arbetssätt kan förverkligas i många olika praktiska miljöer, framför allt inom områdena som utbildning, välfärd och kultur. Den centrala faktorn som styr praktiskt arbetet och arbetssättet är den socialpedagogiska människosynen: människan som en gemensam, kreativ, funktionell och bildad aktör. Grunden i det praktiska arbetet är interaktion, som bygger på en dialogisk och pedagogisk relation. Arbetet från ett socialpedagogiskt arbetssätt är baserat på att stödja individens och samhällets egen handlingskraft och delaktighet. (Savolainen 2021)

2.3 Småbarnspedagogiken under covid-19

16 mars 2020 stängdes Finlands skolor, men småbarnspedagogiken hölls ännu öppet för de barn vars vårdnadshavare inte hade möjlighet att stanna hemma med barnen. Det rekommenderades att barnen stannade hemma om möjligt. (Statsrådet kommunikationsavdelning & undervisnings- och kulturministeriet 2020b). Det är svårt att bedöma hur undantagsförhållandena har påverkat barnen och familjerna, men det är möjligt att situationen har varit särskilt tung och påverkat en del barn och familjer där behov av stöd ökat. Det har nödvändigtvis inte varit möjligt att ordna stödåtgärder under undantagsförhållandena eller så har man inte i ett tillräckligt tidigt skede identifierat behoven av stöd. För att stödet ska vara kontinuerligt är det bra att även i karantänsituationer ta hänsyn till de barn och familjer som är i behov av stöd, även om barnet inte deltar i småbarnspedagogiken i form av närundervisning. Stödet för barnets utveckling och lärande kan innefatta kontakt

med hemmet eller aktiviteter tillsammans med barnet via digitala förbindelser. (Utbildningsstyrelsen 2020b)

Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp (2020) tar upp att pandemin påverkar barn och ungas välfärd och rättigheter. Olika tjänster sköts upp eller barnen behövde stanna hemma från daghem under undantagstillståndet. Vårdnadshavare belastades när stöd från professionella försämrades eller uteblev. Speciellt barn i utsatta familjer samt barn med specialbehov kan lätt glömmas bort. Det kommer också fram att det är svårare att ha koll på om ett barn är i behov av stöd och att upptäcka situationer som negativt påverkar barnens vårdnadssituation. Barnskyddsanmälningar och -klienter har minskat, vilket kan bero på att barnen som varit hemma blev bortglömda av småbarnspedagogiken och socialvårdstjänsterna under undantagstillståndet. (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp)

Vid planering av verksamheten bör man ta hänsyn till barnets bästa och barnets rättigheter samt principerna för att bekämpa smittsamma sjukdomar. Det är viktigt att se till att barnet på samma sätt som tidigare kan samverka och få tillräcklig närhet och trygghet av en vuxen. Med tanke på barnets känsla av delaktighet och förmåga att uppfatta den avvikande situationen är det viktigt att få se en bekant pedagog, vänner och daghemmet. Genom att följa den bekanta barngruppens aktiviteter och rutiner är det lättare att återgå till den normala vardagen efter pandemin. Meddelanden från den egna gruppen upprätthåller en känsla av grupp tillhörighet och lättar sakt efter sina vänner, daghemspersonal och verksamheten. (Utbildningsstyrelsen 2020b) Forskningen av Heikkilä et al. (2020) visar att barnen har olika sätt att förstå och anpassa sig till nya situationer, en del klarar av det genom lek och humor. Barnen märker de förändrade situationerna och frågar efter sina kompisar. En del av barnen är rädda och vilsna, eftersom verksamheten förändras. Social distansering har även lett till att närheten mellan pedagogerna och barnen drabbas. (Heikkilä et al.)

Det är inte enbart negativa följder av undantagstillståndet och covid-19 krisen som går att urskilja. Covid-19 gav positiva effekter då barnen fick möjlighet att ha mer tid tillsammans med familjen. Hemstudier förbättrade koncentrationsförmågan hos en del barn. Dessutom har barnen varit friskare då man var noggrannare med hygien och barn med lindriga förkylningssymptom blev hemma. Mobbning bland barn och unga minskade och

det var lättare att främja likabehandling och minska ojämlikhet bland elever. (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp 2020)

I undersökningen av Ahonen & Pesonen (2020) anger professionella sin oro över de barn som inte deltar i småbarnspedagogiken där oron främst riktar sig till familjens ork. Pedagogerna funderar på hur föräldrarna ska klara av att kombinera distansjobb med att ta hand om barnen som är hemma. Det uppkommer även att pedagogerna oroar sig för om barn i behov av stöd får det stöd de behöver. Även utvecklingen av språket och sociala färdigheterna, men också familjernas resurser, upprätthållandet av barnets rutiner och övandet av olika färdigheter orsakar oro. Föräldrar uttryckte att det är utmanande att arbeta när barnen är hemma. Barn i behov av särskilt stöd orsakar större utmaningar och oro hemma. Professionella föreslog att barn i behov av särskilt stöd återvänder till att delta på heltid i daghemsverksamheten, med tanke på barnets och familjens bästa. (Ahonen & Pesonen)

I mitten av maj 2020 fick många barn återvända till småbarnspedagogiken efter två månader hemma. Eftersom covid-19 är en situation som fortfarande pågår vet man inte hur läget kommer att se ut i framtiden. Småbarnspedagogiken fungerar som normalt, men under olika nationella och lokala restriktioner för att försöka undvika smitta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtioneuvoston viestintäosasto 2020) Det kan vara nödvändigt för barnen att få en mjuk landning till småbarnspedagogiken igen. (Utbildningsstyrelsen 2020b) Även om småbarnspedagogiken öppnades, påverkar pandemin ännu barnens vardag. Alla på daghem måste ta i beaktande olika åtgärder för att bekämpa covid-19 genom att undvika blanda barn från olika grupper och ha begränsningar för vårdnadshavare. Lokala skillnader finns, eftersom läget är olika beroende på området. (Statsrådet, 2020b)

2.4 Andra centrala begrepp

Covid-19: Nya coronaviruset är döpt efter besläktade SARS-coronaviruset till SARS-CoV-2 och sjukdomen kallas covid-19. Covid-19 kommer sannolikt från en smitta mellan djur och människa. (Institutet för hälsa och välfärd 2020a; Duodecim terveyskirjasto 2020) Covid-19 har samma symtom som andra luftvägsinfektioner (Cucionotta & Vanelli 2020). Det kan inte avgöras utifrån symptomen om det handlar om covid-19, utan det behövs laboratorietest (Institutet för hälsa och välfärd 2020b).

Undantagstillstånd: Ett samhällstillstånd som avses i Beredskapslagen (2011) och där det förekommer allvarliga hot att det är nödvändigt att möjliggöra ett ovanligt utnyttjande av myndigheters rättigheter. (TEPA-termipankki 2017) En av de fem undantagstillstånden som står i lagen är en utbredd infektionssjukdom såsom covid-19. Finland har haft två undantagstillstånd på grund av covid-19 16.3.-16.6.20 och 1.3.-27.4.21. Statsrådet kan i samarbete med presidenten konstatera att Finland befinner sig i ett undantagstillstånd om kriterierna för undantagstillstånd uppfylls. Undantagstillståndets syfte är att skydda befolkningen och säkra dess försörjning samt landets ekonomi, upprätthålla rättsordningen, grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter samt säkerställa landets integritet och självständighet. (Statsrådet u.d.)

Utsatthet: Heikkilä (1990) skriver att i finsk forskningslitteratur hänvisas utsatthet ofta till ett litet antal resurser, resursbrist samt beskriver grupper under och utanför samhällets normer. Höjer et al. (2015) skriver om att begreppet utsatt eller utsatthet inte alltid anses vara vad som beaktas vara det normala utan också vad anses vara gränsen för det acceptabla.

Utsatta familjer: De familjer som lever i fattigdom, i en situation där föräldrarna eller den ensamstående föräldern har låg utbildning, är beroende av försörjningsstöd och har svagt socialt nätverk medför en större risk att bli utsatt. Påverkande faktorer kan även vara problem med missbruk, våld, psykisk sjukdom eller intellektuell funktionsnedsättning. Även den miljö barnet befinner i och de personer som tillbringar i barnets närhet påverkar barnet betydligt. (Höjer et al. 2012)

Risikfaktorer: Riskfaktorer definieras enligt Nordens Välfärdscenter (2019) som faktorer som ökar att problem förekommer. Det är oftast inte bara en riskfaktor som uppkommer, utan flera riskfaktorer samlas och bildar större problem. (Nordens Välfärdscenter)

Skyddsfaktorer: Skyddsfaktorer påverkar välbefinnande och stöder barnets utveckling särskilt hos barn i en utsatt position. (Laatikainen et al. 2020) Med hjälp av skyddsfaktorer blir barnet mera motståndskraftig mot riskfaktorer och stöder barnets utveckling (Nordens Välfärdscenter 2019 s. 38) Skyddsfaktor kan vara karaktärsdrag, beteende, egenskaper eller händelser. Skyddsfaktorer kan också vara stöd från en trygg vuxen, kamratstöd, stöd från skolan eller hobbygemenskapen. (Nordens Välfärdscenter; Laatikainen et al.)

Distanspedagogik: Distanspedagogik handlar om att erbjuda lärandemöjligheter för de som varit utestängda från formella lärsystem. Distanspedagogiken utnyttjar kombinationer av tillgänglig teknik, såsom datorer, för att ge kunskap och möjligheter för dem som behöver det mest. Det handlar om att utöka begränsade lärandemöjligheter. (Burns, 2011)

3 TIDIGARE FORSKNING

Litteratursökning över tidigare forskning utfördes i databasen EBSCO, Academic Search Complete, med sökorden "Cooperation between AND parents or caregivers or family AND early childhood education or preschool or kindergarten". Artiklarna är i full text och förhandsgranskade. Artiklarna behandlar samarbetet mellan daghemspersonal och vårdnadshavarna. Andra litteratursökningen gjordes i databasen ResearchGate med sökord "Covid-19 AND early childhood education" och "Vulnerability in families during covid-19".

3.1 Utsatthet som ökat under covid-19

Salin et al. (2020) tar upp att covid-19 pandemin ökat hälsorisker, ekonomiska svårigheter, arbetslöshet, oro för sociala problem så som våld. Gayatri & Irawaty (2021) skriver att covid-19 pandemins inverkan på familjens välbefinnande orsakade förlust av rörelsefrihet, ekonomiska svårigheter, förlust av inkomst, brist på sysselsättning, fetma och människor i riskgruppen kunde få värre covid-19-utfall som ökade risken för sjukhusvistelse och död, minskad tillgång till olika tjänster och mat, sårbarhet och risk inom familjen, psykiska problem såsom ensamhet, stress, depression och ångest ökade. Dessutom ökade social isolering risken för barnmisshandel. Gayatri & Irawaty berättar om att en studie visar att våld mot barn har förekommit oftare under skollov, sommarlov och naturkatastrofer. Covid-19 pandemin har en utmanande effekt på familjerelationen. Familjer kan sakna resurser och kunskap för att hantera heminläring under pandemin. Dessutom kämpar föräldrar inte bara med sina barns skolgång utan också med sitt distansarbete, ekonomisk instabilitet, förlust av jobb, hushållsuppgifter. Under undantagstillståndet försöker föräldrarna upprätthålla balansen mellan arbete och privatliv och kämpar konstant med förändringar som orsakar större stress. Pandemin har förändrat familjens struktur och

rutin. Under pandemin kan risken för konflikter som orsakar problem uppstå. (Gayatri & Irawaty)

I allmänhet har covid-19 epidemin haft en betydande inverkan på försörjningen och välbefinnandet för dem som har varit i olika svåra sociala situationer redan före covid-19. Många riskgrupper uteslöts från tjänster eller blev utan tjänster under våren 2020, då personlig service och gruppaktiviteter begränsades. De som redan hade stöd och vård var tvungna att klara sig utan tillräcklig hjälp då servicesystemen stängdes. Tillgången av rådgivningstjänster för moderskap och barnhälsa minskade under våren 2020, medan barnens och familjernas behov av stöd ökade. Skolhälsovården har inte kunnat tillgodose barn, ungdomars och familjers behov. Behovet av tjänster inom socialtjänster för barnfamiljer beräknas ha ökat. (Rissanen et al. 2020)

Covid-19 epidemin kan förväntas ha negativa effekter på barns och ungdomars välbefinnande, hälsa och lärande både på kort och lång sikt. Barn påverkas direkt och indirekt av social distansering och orsakar långvariga konsekvenser. Då barnen hamnade stanna hemma från småbarnspedagogiken kunde det leda till både fysiska och psykiska följder. (Heikkilä et al. 2020) Undantagstillståndets begränsningar har återspeglats starkare i sysselsättning och ekonomi hos föräldrar i barnfamiljer. Familjer drabbades hårdare av arbetslöshet och uppsägningar på våren 2020, vilket ledde till nedsatt försörjning och belastade föräldrar. (Rissanen et al. 2020)

Professionella inom barn- och ungdomstjänster uppskattar att behovet av familjestöd, antalet barnskyddsanmälningar och barnskyddsklienter kommer att öka. På hösten 2020 uppskattar 65 % av de som arbetar inom socialtjänster och barnskydd för barnfamiljer att ekonomiska svårigheterna har ökat. Psykiska hälsoproblem, utmaningarna med föräldraskap och illamående hos barn och ungdomar, känslor av ensamhet och osäkerhet, uppskattades också ha ökat betydligt under covid-19. Enligt arbetare inom socialtjänst och barnskydd för barnfamiljer har familjer nått en kris. På grund av familjekriser kommer mängden barn och ungdomar i svårare situationer att öka inom barnskyddet. Samtidigt har grundläggande tjänster blivit mera tillgängliga på nätet, medan närkontakter, hembesök och gruppfunktioner har minskat. (Rissanen et al. 2020)

3.2 Samarbetet mellan vårdnadshavarna och småbarnspedagogerna

Småbarnspedagogernas roll är att stödja och följa upp barnets hela utveckling och lärande samt skapa en koppling mellan föräldrar och förskola. Den oförutsedda övergången till distansutbildning på grund av pandemin har skapat studier via distanskontakter som igen har skapat utmaningar för lärare att stödja både barn och föräldrar i barns lärande och utveckling. Denna plötsliga övergång kan kräva en omprövning av pedagogernas roller och kompetenser. Föräldrarna fick en avgörande roll i att hjälpa sina barn att uppnå de läranderesultat som bestämts och stödja lärandet och utvecklingen hemma. Föräldrars engagemang i sina barns utbildningsprocess är relaterat till barns positiva sociala och akademiska resultat. På den grunden fokuserar pedagogen på att upprätthålla samarbete med föräldrar för att stödja barns utveckling och lärande. Covid-19 utbrottet har ytterligare ökat bördan för föräldrar eftersom deras engagemang ökade i barnens vardag. Fynd från tidigare studier under covid-19 har visat att föräldrars dagliga rutiner och vardag har förändrats, och deras deltagande i sina barns utbildningsprocess har ökat avsevärt. På grund av pandemin har föräldrarnas roller i småbarnspedagogiken också förändrats. Distansutbildning har fått föräldrar att ta på sig nya ansvarsområden såsom lärarliknande roller utöver omvårdnad. (Yildiz et al. 2022)

Undersökningen av Ahonen & Pesonen (2020) tog reda på om pedagogerna håller kontakten med barnen och familjerna då barnen är hemma, hur ofta de tar kontakt och vad som är orsaken till att de tagit kontakt under covid-19 pandemin. 1047 pedagoger svarade på undersökningen och ungefär hälften av pedagogerna höll kontakten med barnen och deras familjer mindre än en gång i veckan. En tredjedel (34 %) sa att de höll kontakten en gång i veckan och 13 % höll kontakten några gånger i veckan. Endast 2 % av de tillfrågade sa att de höll kontakten med barnen och deras familjer dagligen. Kontakten med barnen och familjerna anses vara viktigt för familjernas välbefinnande. Kontakten kan upplevas vara tidskrävande i en situation där en del av pedagogerna blivit tillåtna eller av någon annan orsak inte kan jobba, eftersom det ofta är många barn på daghemmet. (Ahonen & Pesonen)

92 % av de vårdnadshavare som deltog i forskningen, n=42, av Pölkki & Vornanen (2016) var nöjda eller mycket nöjda med den hjälp som erbjudits av pedagogerna. I

forskningen framkommer att föräldrarna tycker att deras åsikter ofta eller ganska ofta togs i beaktande. Vårdnadshavare utvärderade att de ofta eller ganska ofta fått stöd i barnets fostrande, kunskap om barnets fostran samt hjälpa med att klara av vardagliga saker. Det framkom även att vårdnadshavare upplever att personalen respekterade och lyssnade på dem samt att vårdnadshavarna litar på personalen. Pedagogerna kände ibland stress och osäkerhet om de såg tecken på att barn eller vårdnadshavare hade en dålig situation. Pedagogerna visste inte alltid hur man skulle agera, trots att det fanns riktlinjer för tidigt ingripande. Professionella hade fått utbildning i tidigt ingripande och dialogiska metoder, men de kände att deras relation med vårdnadshavare skulle försämrats om de tog upp barnskyddet. Det var meningen att professionella skulle få stöd av chefen, speciallärare och handledare, men de blev oftast ensamma. Professionella var färdiga att stöda vårdnadshavare och barnen, även om det fanns risk i att problemet blir värre. (Pölkki & Vorananen)

4 TEORETISK REFERENS RAM

I detta kapitel beskrivs teoretiska referensramen där jag tagit upp vad delaktighet och inklusion innebär på en teoretisk nivå. Teoretiska referensramen valdes på basen av arbets syfte och frågeställning där det tas upp delaktighet och inklusion.

4.1 Delaktighet

Delaktighet kan definieras på många olika sätt och Social- och hälsovårdsministeriet (2020) definierar delaktighet:

“Individen upplever sig höra till en grupp och ha möjligheter att påverka i frågor som är viktiga för honom eller henne. Individen ska uppleva detta i samband med tjänster, i sin egen vardag och i samhällsfrågor.”

Deltagande är handling och aktivt görande; att delta i något. Delaktighet handlar i sin tur om upplevelser, känslor och att vara; att tillhöra något. Båda kan existera utan den andra eller så kan de också förekomma tillsammans, men det handlar inte om samma sak. Man kan känna sig delaktig även om man aldrig deltar i någon aktivitet. Aktivt deltagande kan i sin tur innebära att vara deltagare utan delaktighet. Som en utomstående kan man inte se om en individ känner sig delaktig. (Stenvall 2013) Det är viktigt att lyssna och bli hörd,

för att känna sig delaktig. (Stenvall; THL 2021) För Socialpedagogiska myndigheten (2020) innebär delaktighet att få vara en del av eller höra till en relation, en aktivitet eller ett sammanhang. I skolan kan delaktighet betyda gemensamt lärande under undervisningen eller delaktig i kamratgemenskapen. (Specialpedagogiska skolmyndigheten 2020)

Delaktighet är starkt kopplat till välbefinnande. Upplevelse av låg delaktighet är förknippat med allvarlig mental belastning, ensamhet och dålig arbetsförmåga. Delaktighetskänslan ökar trygghet, känsla av framtid och tro på egen potential. Målet med delaktighet är att minska ojämlikhet, fattigdom, exkludering och diskriminering. (THL 2021) För att främja delaktighet bör fokus ligga på de mest utsatta och diskriminerade. Om en utsatt person kan delta, påverka och tillhöra en grupp är det mer sannolikt att villkoren för delaktighet uppfylls för andra. (THL 2020) Då man vill främja delaktighet bör följande principer, enligt THL, följas: frivilligt deltagande, individualitet, bemötandet är respektfullt och ingen kategorisering uppkommer, alla involveras i aktiviteten, känsla att få påverka stärks då alla får vara med och utveckla aktiviteten, individen blir en del av samhället, individen får uppskattning, beröm och kontakter med medmänniskor. Samhället bör främja förhållanden och aktiviteter där individer kan påverka sitt eget liv, livsmiljö och synliggöra sina färdigheter. Upplevelse av delaktighet ger individen handlingsfrihet då en positivt inställd person ser flera möjligheter, är motiverad och uppmuntras att ta tillfället i akt. (THL 2021)

Föräldrarnas delaktighet i familjen betyder att föräldrarna har förtroende för sina egna färdigheter, kunskaper och funktionella förmågor som möjliggör att ta hand om och fostra barnet. Till delaktighet hörs föräldrars medvetenhet och realistiska förståelse för familjens livssituation och hur den struktureras. Föräldrarnas förmåga att aktivt skaffa kunskap och färdigheter, fatta beslut, utveckla och anta nya sätt att främja familjens välbefinnande är också delaktighetsfrämjande. Föräldrarnas delaktighet ses som en förutsättning för familjens förmåga att möta livsförändringar, för att klara utmanande livssituationer och bli mer kapabla att möta och hantera framtida utmaningar. En föräldrars förmåga att maximera sina egna och familjens resurser och därmed garantera positiva tillväxtvillkor för barnet, även när familjen möter motgångar. Föräldrarnas delaktighet inkluderar också att hantera föräldrarnas osäkerhet och minska orealistiska bekymmer. Föräldrarnas delaktighet är en väg till ett starkt föräldraskap, där föräldern tar en aktiv roll i barnets liv. Föräldrarnas förmåga att fostra ett barn genom att fokusera på barnets styrkor, men också

genom att vägleda och stödja barnet för att hantera sina begränsningar, är delaktighet. Tidigare forskning visar att flera bakgrundsfaktorer och familjens nuvarande situation, liksom olika faktorer relaterade till tjänster, är relaterade till föräldrarnas delaktighet. Forskningsdata är dock delvis motstridiga. (Vuorenmaa 2015)

Barnets delaktighet kommer fram i flera olika lagar, såsom grundlagen, lagen för småbarnspedagogik, barnskyddslagen. Enligt Finlands grundlag (1999) ska barn behandlas jämlikt och de ska få påverka ärenden som rör dem själva enligt deras utvecklingsnivå. FN:s konvention om barnets rättigheter (1989) ska barnen ha rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör hen, vilka beaktas efter ålder och utvecklingsnivå. THL (2018) skriver att delaktighet är barnets rättighet men det är också en skyddsfaktor som hjälper barn att bli självständiga. Barnet växer i samspel med andra människor och alla barn behöver vuxnas stöd. Av vuxna kräver det närvaro och tid samt förmåga att lyssna på barnets behov. Barnet ska känna att de kan påverka. Barnets känsla av delaktighet är en process som vuxna kan stödja och främja med sina handlingar. (THL) Social- och hälsovårdsministeriet (2020) tar också upp att vuxna kan stärka eller minska barnets delaktighet. Enligt social- och hälsovårdsministeriet känner en del barn delaktighet och vill påverka, medan andra inte vill delta även om de känner delaktighet. För att barn ska kunna känna delaktighet behöver det erbjudas olika sätt som möjliggör delaktighet. För att barn ska kunna bilda egna åsikter måste de få information. Delaktighet kan synas på olika sätt i olika situationer och beror på vuxnas förhållningssätt till barnets deltagande samt vilja att påverka. (Social- och hälsovårdsministeriet)

4.2 Inklusion

Inklusionsprincipen består av en ideologi där olikheter inte existerar utan alla människor är lika på alla sätt. Inklusion bygger på ett helhetstänkande för att bekämpa diskriminering och skapa jämlikhet. Fördelar med inklusion är jämlikhet, jämställdhet och toleransutveckling mot olikheter. Genom inkludering lär sig människorna att komma överens med olika människor, vilket är viktigt i ett globaliserande samhälle, i världen och i arbetslivet. (Savolainen 2013) Ett inkluderande synsätt ser barnen som holistiska och lika värda. Fokus ligger inte på en egenskap hos barnet såsom funktionsnedsättning eller behov av stöd. I den inkluderande läroplanen läggs tonvikten på helheten, barncentrerat och

erfarenhetsbaserat lärande samt att lära sig att svara på familjernas mångfald genom att lyssna på och ta hänsyn till barns och föräldrars synpunkter. Inkluderande utbildning ses som en förändringsprocess inom allmän och specialundervisning som syftar till att avlägsna hinder för lärande, stödja inkludering och jämlikhet för alla samt främja social rättvisa. (Hermanfors 2017)

Småbarnspedagogiska verksamheten bör organiseras och utvecklas utifrån inkluderingsprincipen. Att barnen får ingå i en gemenskap, barngrupp, har en stor betydelse för barnens lärande och delaktighet. Inkluderande verksamheten främjar delaktighet, likabehandling och jämställdhet. För att stärka delaktigheten deltar barnen och vårdnadshavarna i planering, genomförandet och utvärdering av verksamheten. Barnen utvecklar förståelse för gemenskap, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val via delaktighet. Delaktighetskänslan stärks av sensitivt bemötande, känsla av att bli sedd och hörd på positiva sätt. (Utbildningsstyrelsen 2022)

Inkluderande pedagogik kan talas separat vid sidan av inkluderande utbildning och praktiker. Inkluderande pedagogik fokuserar konkret på pedagogik och dess komponenter. I småbarnspedagogiken är barn naturligt samarbetsvilliga. Att engagera sig och vara delaktig motiverar barn att delta i gemensamma aktiviteter. Vikten av barns ömsesidiga interaktion, känsla av gemenskap och lära av varandra har länge uppmärksammats i småbarnspedagogiken. Inom inkludering respekteras barns olikheter. Barns rättigheter till inkludering tas i beaktande genom att stödja socialt lärande och göra saker tillsammans. Fokus ligger på förändrade verksamhetsmiljöer. Skillnaderna mellan barn ses som en resurs och inkludering förverkligas på flera olika sätt. (Hermanfors 2017)

Aktiviteter planeras för alla barn och då uppmärksammas inte behovet av särskilt stöd utan snarare på hur de uppkomna svårigheterna kan lösas. Det viktigaste kännetecknet för en inkluderande gemenskap är barns positiva upplevelser av att bli accepterade, uppleva gemenskap och känsla av tillhörighet. Att respektera mångfald innebär att ifrågasätta de normer som skapar avvikelser. Inom utbildningsinstitutioner är mångfalden av barn redan normen och inte undantaget. Respekt för mångfald innebär att minska på skapandet av abnormiteter och skillnader. (Hermanfors 2017)

Elever som har identifierats ha särskilda utbildningsbehov är utsatta för exkludering från kulturen, läroplanen och gemenskapen i vanliga skolor. Florian & Black-Hawkins (2011)

koncept av inkluderande pedagogik fokuserar på hur man utökar det som finns tillgängligt i klassrummets gemenskap och undviker de problem och stigmatiseringar som är förknippade med markering av olikheter. Avgörande för ett pedagogiskt inkluderande arbetssätt är hur pedagogen tar itu med inkludering i sin dagliga praktik. På vilket sätt återspeglas kunskap, attityder och övertygelser om barn och pedagoger samt hur pedagogen reagerar när barn de undervisar möter hinder för lärande. (Florian & Black-Hawkins) Haug (2017) skriver att inkluderande pedagogik är den bästa platsen för lärandet. Barn upplever den högsta potentialen i lärandet då de känner tillhörighet och välbefinnande. (Haug)

5 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syfte för detta arbete är att granska distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogiska verksamheten som stöder delaktighet och inklusion. Dessutom kartläggs hur utsatta familjers behov beaktas inom distanspedagogiken under covid-19, för att ta reda på hur pedagogerna måste anpassa småbarnspedagogiska verksamheten.

Frågeställningarna för arbetet är:

1. Vilken inverkan har distanspedagogiken för delaktighetsfrämjande och inkluderande småbarnspedagogisk verksamhet under covid-19?
2. Hur har utsatta familjers position påverkat förverkligandet av småbarnspedagogisk distanspedagogik under covid-19?

6 METODIK OCH ARBETSPROCESS

I följande kapitel beskrivs arbetets metodik som är litteraturstudie. Dessutom beskrivs tillförlitligheten, litteratursökningen, avgränsning, urval, analysmetoden och arbetsprocessen. Jag tar också upp etiska övervägandena för detta arbete.

6.1 Metod

Metoden som används i lärdomsprovet är allmän litteraturstudie. Metodvalet baserar sig på syftet och frågeställning där jag granskar distanspedagogikens inverkan på småbarnspedagogisk verksamhet som stöder delaktighet och inklusion. Dessutom kartlägger jag

hur utsatta familjers behov beaktas inom distanspedagogiken under covid-19, för att ta reda på hur pedagogerna måste anpassa småbarnspedagogiska verksamheten. Metoden ger möjlighet att samla information och fördjupa kunskapen om problemområdet. Samtidigt hitta luckor som finns i forskning om utsatta familjer under covid-19. Fördel i en litteraturstudie är att det inte behövs forskningslov, vilket sparar tid. Dessutom är det en flexibel process då man inte behöver andra partier. Även en fördel är att hitta information med hjälp av olika sökord.

Allmän litteraturstudie kan kallas för litteraturöversikt, litteraturgenomgång eller forskningsöversikt (Forsberg & Wengström 2015). En litteraturöversikt är en sammanfattning av resultaten och kritisk bedömning av ett antal forskningsstudier om ett definierat ämne. En litteraturöversikt ger en kritisk diskussion om ämnet samtidigt som man pekar på likheter och avvikelser i existerande relevant litteratur. En litteraturöversikt ger möjlighet att förbättra sin kunskap om ett valt ämne. I en litteraturstudie är det viktigt att ha noggrant syfte och frågeställning. Det ska komma klart fram hur litteratursökning har gjorts och vilka sökord har använts. Litteraturen måste även avgränsas, för att hitta de mest relevanta artiklarna. Resultatet i en litteraturstudie presenteras ofta i olika teman. Det är viktigt att tänka noga igenom hur presentation av data kommer att se ut. (Coughlan & Cronin 2016)

Enligt Manchikant (se Forsberg & Wengström 2015) är svagheten med allmän litteraturstudie att det finns tillgång till en begränsad mängd relevant forskning, urvalet kan bli selektivt om forskningarna stöder expertens åsikter och olika experter kan komma till olika slutsatser. För att inte dra felaktiga slutsatser behövs någon kvalitetsbedömning. (Forsberg & Wengström) Svagheter i metodvalet kommer att vara forskningsmaterialet, eftersom covid-19 är aktuellt och det finns inte mycket ny forskning. Med en snabb check på forskning hittade jag en del nya forskningar, vilket bekräftade metodvalet.

6.2 Tillförlitlighet

Utmaning i en kvalitativ innehållsanalys är att urskilja den "röda tråden". För att säkerställa en tillförlitlighet i en studie måste det också tydliggöras vems röst hörs i de olika delarna av studien, materialet eller egna tolkningar. Tillförlitligheten ska omfatta hela studien. Det är läsaren som bedömer kvaliteten av studien, men det är expertens ansvar att presentera studien på ett tillförlitligt sätt. Det kan göras genom att bekräfta

noggrannhet under processen och genom att motivera hur och varför beslut togs. (Graneheim et al. 2017)

I en litteraturstudie betonas innehållets variation och mångfald. Det måste finnas tillräckligt med data för att ge tillförlitlighet. Tillförlitligheten syns då kategorierna skapas. Det kan vara utmanande att bestämma vilka koder och stödjande citat från originaltexten ska ingå, men det kan göras via klara kategoriseringar. Det är viktigt att visa hur kategorierna tolkades och kopplades till syftet och varandra, "Ger kategorierna svar på syftet?". Graneheim (2017) påpekar att i en innehållsanalys är det alltid egen tolkning av texter som presenteras. (Graneheim et al.)

6.3 Etiska överväganden

Etiska kraven betraktas som ideal och de bör man sträva efter under hela undersökningsprocessen (Jacobsen 2012; Henricson 2016). I arbetet används de etiskt hållbara dataansaffnings-, undersöknings- och bedömningsmetoderna. Arbetet följer de etiska riktlinjerna ur Forskningsetiska delegationen (2012) samt Henricsons och Jacobsens böcker. Korrekt presentation av data innebär att arbetet måste presentera fullständiga resultatet och placeras i rätt sammanhang. Korrekt presentation av data innebär också att inte förfalska data och resultat. (Jacobsen 2012) Med förfalskning anser man att resultatet manipuleras och att man lämnar väsentliga data utanför resultatanalysen. (Forskningsetiska delegationen 2012) Till korrekt presentation av data hör också öppenhet, vilket betyder att under processens gång beskriver man sina val (Jacobsen 2012).

Då man går igenom samlade litteraturen är det viktigt att veta vad är refererat och vad är citat från artikeln, för att undvika plagiat. Artiklarna kommer att väljas kritiskt och litteraturstudien hålls objektiv. (Coughlan & Cronin 2016) I en litteraturstudie finns det risk för egna tolkningar av materialet, men det strävar jag att undvika genom att inte ändra på innehållet. Då material finns på många olika språk finns det en risk att något översätts fel eller förstås på annat sätt. Sådana misstag ska försöka undvikas då jag är medveten om saken. Källhänvisningarna kommer sättas in enligt Arcadas skrivguide och det blir klart vad forskningarna säger. Plagiat, att skriva material i eget namn, kommer inte att förekomma. Korrekt presentation av data uppnås genom att inte manipulera forskningsresultat eller lämna bort väsentliga data.

6.4 Litteratursökning, avgränsning och urval

För att förstå problemområdet samt kunna avgränsa forskningsområdet måste man ta reda på vad som redan finns publicerat. Friberg (2017) talar om en inledande litteratursökning. Inledande sökningen ger svar på om det egentligen finns forskning om problemområdet. Det handlar om vilken kunskap som finns och vilken kunskap saknas. (Friberg) För att avgränsa målgruppen har jag tagit reda på vilken utsatthet har ökat under covid-19 (se kap. 3.1).

I lärdomsprovet användas vetenskapliga artiklar och rapporter från databasen Julkari, Ebsco, Eric och Research portal. Litteratursökningen och sökorden kan hittas i bilaga 1. Jag gjorde en ny litteratursökning hösten 2022, som också kan ses i bilaga 1, för att hitta allra nyaste materialet. 10 artiklar valdes från Finland mellan åren 2020–2022, eftersom det är under den perioden vi haft covid-19. Avgränsade materialet enbart till Finland då det annars skulle ha blivit så många artiklar. Artiklarna valdes på basen av om rubriken eller abstraktet innehöll sökorden som kan ses i bilaga 1. Valda artiklarna kan ses från bilaga 2. Enligt Friberg (2017) måste litteraturen väljas på basen av syfte och frågeställning samt dokumenteras noga.

Inkluderingskriterier:

- Publicerat efter 2020 i Finland
- Artiklarna tillgängliga i full text
- Artiklarna är skrivna på finska, svenska eller engelska
- Artikelns rubrik eller abstrakt ska innehålla minst ett av sökorden
- I stället för småbarnspedagogik kan jag även ta i hänsyn om det pratas om grundutbildning eller skola.

Exkluderingskriterier:

- Publicerat före 2020 utanför Finland
- Artikeln finns inte i full text eller rätt språk
- Artikelns rubrik eller abstrakt innehåller inte sökorden

6.5 Analysmetod

I lärdomsprovet har artiklarna analyserats via kvalitativ innehållsanalys som innebär enligt Henricson (2012) att läsa, strukturera och beskriva textdata. Syftet med innehållsanalys är att få en beskrivning av fenomenet som undersöks i en kortfattad allmän form (Tuomi & Sarajärvi 2009) och ge kunskap, nya insikter, presentation av fakta och guide för praktiska handlingar (Elo & Kyngäs 2008). Innehållsanalys strävar till att uppnå en sammanfattad och bred beskrivning av fenomenet (Elo & Kyngäs). Materialet skrivs i koncist och tydlig form utan att förlora innehållets information (Tuomi & Sarajärvi 2009).

Litteratursökningen kan ses från Bilaga 1. Jag har bearbetat materialet i ett program som kallas Atlasti. Efter att jag läst materialet en gång läste jag materialet en gång till då jag även understreckade meningar som kunde kopplas till syfte och frågeställning. Elo & Kyngäs (2008) skriver att målet med innehållsanalys är att bli bekant med data och därför måste materialet läsas igenom flera gånger. Efter att data förstås kan analysen utföras med hjälp av en induktiv metod (Elo & Kyngäs). Den induktiva analysmetoden kallas även datadriven, vilket innebär att forskaren söker efter mönster i materialet. Under analysen letas likheter och skillnader i data, vilka beskrivs i kategorier eller teman på olika nivåer. (Graneheim et al. 2017) Efter att jag gått igenom materialet kunde jag rakt i Atlasti söka upp en lista på materialet jag understreckat och skrev förenklade uttryck av understreckat material som beskrev väsentliga delar av materialet. En del av materialet lämnade jag bort i detta skede då materialet inte var relevant för frågeställningen. Förenklade uttrycken kombinerade jag i underkategorier som var: förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger, pedagogernas tillämpade arbetssätt och utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken. Av dessa formulerade jag en huvudgrupp som kopplade resultatet till forskningsfrågan, huvudgruppen är: Distanspedagogikens inverkan. Till andra forskningsfrågan som beaktar utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken formulerades enbart en huvudgrupp och andra huvudgruppen är: Utmaningar pedagogerna mötte med utsatt familjer.

7 RESULTAT

I detta kapitel redogörs resultatet. Forskningsfrågorna är: *“Vilken inverkan har distanspedagogiken för delaktighetsfrämjande och inkluderande småbarnspedagogisk*

verksamhet under covid-19?” och *“Hur har utsatta familjers position påverkat förverkligande av småbarnspedagogisk distanspedagogik under covid-19?”*. Resultatet presenteras i kategorierna jag kommit fram i analysdelen: distanspedagogikens inverkan och utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken. Kategorierna fungerar som huvudrubriker i detta kapitel.

7.1 Distanspedagogikens inverkan

I detta kapitel presenterar jag distanspedagogikens inverkan med hjälp av underkategorierna: förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger, pedagogernas tillämpade arbetssätt och utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken.

7.1.1 Förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger

Under undantagstillståndet var småbarnspedagogiken mer aktivt i kontakt med familjer än tidigare. Familjerna har också varit i kontakt med småbarnspedagogiken där de utbytte nyheter och funderingar kring framtida planeringar. (Hietanen-Peltola 2020) Samarbetet och interaktionen mellan pedagogerna och vårdnadshavarna gick ut på att ge tydliga och stegvisa uppgifter som skickas till vårdnadshavare (Kangas & Niinistö 2022). Småbarnspedagogiken använde sig av olika typer av kommunikationsmetoder. Fyra av fem (n = 924–998) föräldrar till barn under skolåldern rapporterar att småbarnspedagogiken eller förskolan tagit kontakt till barnets hem. Föräldrar erbjöds idéer och tips eller så fick barnet aktivitetspaket eller uppgifter. Ungefär hälften hade också fått brev eller hälsningar elektroniskt. Endast runt var tionde familj hade fått stöd för barns ömsesidiga umgänge eller utomhusaktiviteter. Med vissa familjer har umgänget huvudsakligen varit administrativt. (Kestilä et al. 2020) Knappt en tredjedel av föräldrarna upplevde att kontakten var nyttig (Kestilä et al.; Lammi-Taskula 2020). Diskussioner med vårdnadshavare ersattes av elektroniska tjänster. Vårdnadshavare fick information via Daisy-systemet och telefonen. Småbarnspedagogikens barnterapi ersattes med distansterapi. Särskilda speciallärares konsultationer skedde på distans via telefon och som digitala tjänster. Dagem gjorde introduktionsfilmer av sina utrymmen för nya familjer. (Hietanen-Peltola 2020) Videomaterial uppfattades som ett funktionellt verktyg för samarbete med hemmen. Interaktionen mellan barnet och föräldern byggdes medvetet genom att ha bredare

målsättning och prioriteringarna har ändrats då pedagogerna ansåg att det var viktigt att göra saker tillsammans i allmänhet och att vara intresserad av olika saker än lära sig specifika färdigheter. (Kangas & Niinistö)

7.1.2 Pedagogernas tillämpade arbetssätt

22 pedagoger svarade på Kangas & Niinistös (2022) forskning om hur distanspedagogiken genomfördes från småbarnspedagogernas synvinkel. Kangas & Niinistö skriver om prestationsinriktad, skapande, tillhörande, delaktighetsfrämjande pedagogik. Inom prestationsinriktade pedagogiken hade pedagogerna berättat att de förberett detaljerade instruktioner med tydliga mål som betonade kognitiva färdigheter via övning och upprepning. Uppgifterna kunde hämtas från småbarnspedagogiken, printa ut själv eller så skickades de hem. Instruktionerna kunde vara bilder som berättade steg för steg vad som skulle göras. Finmotoriken övades med sax användning eller genom färgläggning med pennor. Den prestationsorienterade pedagogiken innehöll också skriftliga, matematiska, språkliga och bildmässiga uppgifter från förskolans lärobok eller annat material. I den prestationsinriktade pedagogiken betonades det modellskapande arbetssättet. Pedagogiska betydelser togs fram med hjälp av video-, bild- och textinstruktioner, materialpaket och hantverksmodeller som delades ut till hemmen. Veckans nyhetsbrev och videomaterial med instruktioner och modell visade sig vara effektiva verktyg för samarbete med hemmen. (Kangas & Niinistö)

Skapande pedagogikens betydelse var att ge förståelse till situationsanknytning, med hänsyn till att stödja barnets intressen och styrkor. Pedagogiska mål beskrevs utförligt; fostra barns färdigheter, kompetenser och främja tankeförmåga t.ex. inom språket och matematik. Pedagogerna såg att det var viktigt att upprätthålla och utveckla kreativiteten då kreativitet är en av framtidens viktiga färdigheter och den går inte att automatisera. Skapande pedagogiken representerades i familjens vardag då barnen kunde delta tillsammans med familjen. Instruktionerna för aktiviteten var inte detaljerade och alla fick inte nödvändigtvis samma slutresultat då aktiviteterna var olika, t.ex. identifiera styrkor och färdigheter, enkla matematiska och språkliga uppgifter i hemmet, deltagande i hushållssysslor såsom sortera avfall och tömma diskmaskinen. (Kangas & Niinistö 2022)

Inom tillhörande pedagogik betonades särskilt att upprätthålla barnens och barngruppens sociala relationer och gemenskap. Målet att tillhöra och främja barns sociala relationer beskrevs till exempel utifrån att upprätthålla en bild av daghem oberoende av undantagstillståndet. Barnen hade individuella mål i enlighet med behoven av barns lärande och utvecklingsstöd. Pedagogerna försökte möjliggöra pedagogiska möten även i distanspedagogik. Vikt lades på barnens röst och att de blev hörda t.ex. via videosamtal. Familjers tidsanvändning beaktades i planeringen av aktiviteter och skapade flexibilitet. (Kangas & Niinistö 2022)

Delaktighetsfrämjande pedagogik handlade om att möta och lyssna på barn samt förverkliga lika möjligheter till delaktighet. Målet var att barnen som blev hemma skulle ha möjlighet att vara delaktiga i den verksamhet som barnen på daghem hade. Pedagogerna såg till att barnen hade en jämlik verksamhet oavsett om de var hemma eller på dagis. I pedagogernas och familjernas samarbete betonades olikheter och att ta i hänsyn familjens resurser. Pedagogerna ville inte överbelasta familjer med interaktion och ville erbjuda olika valmöjligheter samt ta i beaktande barnens idéer. (Kangas & Niinistö 2022)

7.1.3 Utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken

Distanspedagogiken förde med sig även stressande moment då pedagogerna skulle sätta mål, organisera aktiviteter och främja interaktion. Pedagogerna hade inte satt fokus på barnet utan på hur man kan stödja föräldraskap under undantagstillståndet. Stressande moment var då vårdnadshavarna inte reagerade på lärarnas delade material och inte tog hand om sina barns deltagande i distans småbarnspedagogiken. Pedagogerna kunde inte tvinga någon att delta och allt var beroende på föräldrarnas förmåga att klara sig. Pedagogerna såg att familjerna hade möjlighet och rättighet att delta eller icke-delta i distansutbildningen. Pedagogens plikt är att ge möjlighet till delaktighet, men i sista hand fick familjerna göra ett val. (Kangas & Niinistö 2022)

Om pedagogen försökte nå varje familj per telefon hade pedagogen inte längre tid att planera eller utvärdera uppgifter på arbetstid. Pedagogerna kände stress över att följa upp barns lärande. Det blev svårt att inte kunna omedelbart ge barnen feedback på de utförda uppgifterna. Uppgifterna blev ibland lätta och fokus låg på färgläggningssbilder, vilket

stressade pedagogerna. Pedagogerna märkte dock hur deras egen kompetens utvecklades under undantagstillståndet. För att lösa barngruppens gemenskapskänsla kunde pedagogerna organisera distansmorgonsamlingar. En del pedagoger hade individuella videosamtal med barnen och skickade uppgifterna via bilder. Pedagogerna var också oroliga över att barnen glömmet småbarnspedagogiska gemenskapen och känslan av delaktighet. En pedagog tyckte att eftersom föräldern ska vara barnets huvudsakliga fostrare skulle småbarnspedagogiken inte behöva ha någon distansutbildning. Andra pedagoger ansåg att det var viktigt att småbarnspedagogiken som tjänst och dess pedagogiska kvalitet inte sänktes under undantagstillståndet. (Kangas & Niinistö 2022)

De snabba lösningar som genomfördes i Finland våren 2020 för att stänga samhället i ett undantagstillstånd möjliggjorde inte en reflekterande och kritisk diskussion i småbarnspedagogiken. Lösning av problem och stressen lämnades på axlarna av enskilda daghem och till och med lärare, utan att lärarna fick stöd för de antaganden och värderingar som finns i deras egen verksamhet. Även under undantagstillståndet visade pedagogerna sensitivitet för familjers och barns individuella behov och anpassade sina aktiviteter för att möta familjer och stödja dem i den utmanande situation. Covid-19 pandemin har visat att finska småbarnspedagoger är experter på pedagogiska arbete, som trots den utmanande omständigheter strävar efter att utföra sitt arbete på ett etiskt hållbart sätt, förverkliga och reflektera över pedagogiska lösningar som möter barnens och familjers behov. (Kangas & Niinistö 2022)

7.2 Utmaningar pedagogerna mötte med utsatta familjer

Under covid-19 har familjernas vardag ändrats från att barnen deltagit i småbarnspedagogiken till distansundervisning (Hietanen-Peltola 2020; Lammi-Taskula 2020), vilket påverkade barnens lärande, hälsa och välbefinnande (Hakulinen et al. 2020, Helske et al. 2021). Pedagogerna måste göra inkluderande pedagogiska val för utsatta familjer inom småbarnspedagogiska verksamheten under covid-19. Pedagogerna oroade för familjers tillgång och tillgänglighet till fysiskt material. Svårigheten är att det finns olika typer av material i hemmen och det var svårt att anta att det finns utav något t.ex. lim och målfärger. Det kändes utmanande att leverera material till hemmen. En av pedagogerna skulle ha använt sig av ris för att göra en påskhare, men visste att en del familjer behöver det för

sin mat och valde tidningar i stället. (Kangas & Niinistö 2022) Erola et al. (2021) tar också upp att covid-19 krisen påverkar både i vilken utsträckning det finns resurser att utnyttja i olika familjer och i vilken utsträckning familjer kan dra nytta av resurser utanför dem.

Linnanvalli & Kalland (2021) tar upp att småbarnspedagogiken verkar ha varit en skyddande faktor i föräldra-barn-relationen under pandemin. Barnens deltagande i småbarnspedagogiken förbättrade relationen mellan föräldrar och barn. Orsaken till detta kan ligga i utmaningarna med att många föräldrar försöker klara av arbete och barnomsorg samtidigt. Kestilä et al. (2022) skriver också om att det blev svårt under undantagstillståndet att kombinera arbete och familj, särskilt för kvinnor, när skolor och småbarnspedagogiken stängdes. Situationen blev snabbt lättare när skolor och småbarnspedagogiken öppnades. De ökande möjligheterna av distansarbete gjorde det lättare att förena arbetslivet och familjeliv efter att undantagstillståndet upphörde och barnen återvände till småbarnspedagogiken. Vissa barn, unga och föräldrar oroar sig fortfarande mer för att klara sig och behöver mer stöd än andra. Ensamheten ökade både i familjer med småbarn och/eller skolbarn under undantagstillståndet. (Kestilä et al. 2022) Undantagstillståndet har begränsat barn och ungas sociala kontakter. Sociala kontakterna har huvudsakligen ägt rum inom egna familjen. Familjens förmåga att stöda barns och ungas inläring och välbefinnande varierar mycket. Familjernas skillnader uppkommer speciellt under en krissituation. Föräldrarnas illamående och föräldraproblem är avgörande då det är frågan om barn och ungas välbefinnande och stress. Under 2020 vårens undersökning kom det fram att de barn och unga som var oroliga för familjesituationen hade också mycket oro över sitt eget lärande och humör, vilket ledde till svårigheter att utföra distansundervisningsuppgifter. (Laatikainen et al. 2020) Kangas & Niinistö (2022) lyfter upp att familjer som skulle ha behövt mest stöd har inte gjort uppgifterna tillsammans med barnet.

Helske et al. (2021) skriver om att det inte än så länge finns forskning i Finland som systematiskt fokuserar på ojämlikhet i lärande under covid-19, men ämnet har tagits upp i samband med några rapporter. Under distansutbildningsperioden våren 2020 ökade behovet och betydelsen av stöd hemifrån för eleverna, vilket enligt skolornas bedömning ökade ojämlikheten beroende på hurdan familjebakgrund barnet hade. Utmaningar hade observerats på olika utbildningsnivåer, särskilt för dem som behövde särskilt stöd och de som talade främmande språk. Under distansundervisningen betonades vikten av hem som

lärandemiljö. Helske et al. skriver om att i en brittisk studie visade sig att nedstängningen av småbarnspedagogiken vara skadliga för den kognitiva utvecklingen hos barn under 3 år och även för språkutvecklingen hos de mest utsatta barnen. Högutbildade föräldrar kunde bättre stödja sina barn i lärandet. Även om distansskola har passat bra för vissa barn har distansskolan och stängning av småbarnspedagogiken i genomsnitt varit en nackdel samt ytterligare ökat inlärningsskillnaderna mellan barn med olika bakgrunder. Detta kan på lång sikt påverka barns och ungas lika möjligheter och ökar ojämlikhet. (Helske et al.) Linnavalli & Kalland (2021) betonar att Covid-19 är en kris som kommer att påverka möjligheten att nå FN:s barnkonventionen, särskilt att säkerställa inkluderande och rättvis utbildning av hög kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Distanspedagogiken kan minska lärandet och leder därmed till större socioekonomiska skillnader i läranderesultat än vad som skulle ha varit fallet under normala omständigheter. De andra negativa effekter av Covid-19 relaterade till familjers ekonomiska, sociala och mänskliga resurser kan förbli mer permanenta eller åtminstone långvariga jämfört med effekterna av distansutbildningen. (Erola et al. 2021) Helske et al. (2021) tar upp att många former av ojämlikhet, såsom våld i hemmet, ensamhet, rasism, diskriminering samt samlingar av problem är svårare att känna igen inom det nuvarande servicesystemet. Detta utgör en utmaning för covid-19 eftervård att utveckla nya typer av handlingsformer. Covid-19 eftervård är en möjlighet att rätta till den ojämlikhet som fördjupats på grund av krisen och att göra förändringar för att möta framtida samhällets behov. (Helske et al.) Erola et al. ser att det är möjligt att minimera covid-19 krisens effekter på lärande, utbildning och välbefinnande om det identifieras olika faktorer inom och utanför familjen samt sambandet mellan dessa. Skadligt blir det då olika faktorer och former av missgynnande påverkar samma familjer. (Erola et al. 2021)

8 RESULTATDISKUSSION

I detta kapitel tar jag upp resultatdiskussionen där jag analyserar forskningsfrågorna; "Vilken inverkan har distanspedagogiken för delaktighetsfrämjande och inkluderande småbarnspedagogisk verksamhet under covid-19?" och "Hur har utsatta familjers position påverkat förverkligande av småbarnspedagogikens distanspedagogik under covid-19?". För att strukturera diskussionen använder jag underrubrikerna från resultatdelen;

förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger, pedagogernas tillämpade arbetssätt och utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken samt huvudrubriken; utmaningar pedagogerna mötte med utsatta familjer.

8.1 Förändrat samarbete mellan hemmet och pedagoger

Distansundervisningen har påverkat både barn och föräldrar då vardagen förändrades. Covid-19 har påverkat barnens lärandemöjligheter då lärmiljön ändrades till familjernas hemmiljö och föräldrarna hamnade ta en större roll som både pedagoger och vårdare. (Gayatri & Irawaty 2021) Pedagogerna försökte inkludera föräldrarna i distanspedagogiken och öka delaktighetskänslan genom att öka föräldrarnas färdigheter och kunskaper (Vuorenmaa 2015). Resultatet av Kangas och Niinistö (2022) visar att pedagogerna försökte stöda samarbetet samt interaktionen mellan hemmet och småbarnspedagogiken genom tydliga och stegvisa uppgifter. Både tidigare forskning (Ahonen & Pesonen 2020) och resultatet (Kestilä et al. 2020) tar upp att småbarnspedagogiken haft kontakt med hemmen under undantagstillstånden. Pedagogerna använde sig av olika kommunikationsmetoder (Kestilä et al. 2020) såsom telefonsamtal, videokontakt, videomaterial, skriftliga uppgifter, bilder (Kangas & Niinistö; Hietanen-Peltola 2020). Videomaterial uppfattades som funktionellt verktyg för samarbete (Kangas & Niinistö), vilket stärker socialpedagogiska arbetssätt då det används olika metoder som funktionella och kreativa arbetssätt (Moss & Petrie 2019; Savolainen 2021). Pedagogerna stärker känslan av delaktighet då föräldrarna och barnen får vara konkret en del av lärandet och gemenskap via distanskontakten (Socialpedagogiska skolmyndigheten 2020).

8.2 Pedagogernas tillämpade arbetssätt

Småbarnspedagogiken är en målinriktad helhet som utgår ifrån barnets bästa och en trygghetskänsla (Utbildningsstyrelsen 2020a, 2020b; THL 2017). Under covid-19 pandemin satt pedagogerna bredare målsättning och prioriterade att familjerna gjorde aktiviteter tillsammans och var intresserade av olika saker än lära ut specifika färdigheter. Pedagogerna försökte ge föräldrarna färdigheter att stöda barnets intresse och styrkor via olika aktiviteter inom hemmet. (Kangas & Niinistö 2022) Pedagogerna ökade föräldrarnas delaktighet då de hjälpte till att hantera en utmanande situation och fokusera familjens

resurser på framtiden snarare än att ge upp. Delaktighetfrämjande är att fostra ett barn genom att fokusera på barnets styrkor samt vägleda och stödja barnen (Vuorenmaa 2015).

Enligt social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp (2020) skulle barnen som blev hemma blivit bortglömda, men resultatet (Kangas & Niinistö 2022) tyder på annat då pedagogerna skickade uppgifter hem eller ordnade videosamtal skilt med barnen eller med hela barngruppen. Tillhörande pedagogiken betonade barnens och barngruppens sociala relationer och gemenskap. Pedagogerna försökte ha pedagogiska distansmöten då barnen hade individuella behov inom lärande och stöd, men det var utmanande att hålla koll på barnens behov av stöd under undantagstillståndet. (Kangas & Niinistö) Kontakten till egna daghemsgruppen upprätthåller en känsla av grupptillhörighet och inkludering i en gemenskap, vilket påverkar lärandet och delaktighetskänslan (Utbildningsstyrelsen 2020b; Specialpedagogiska skolmyndigheten 2020; Hermanfors 2017).

Under distanspedagogiken har pedagogerna ökat inkluderande och delaktighetsfrämjande faktorer genom att fundera utifrån olika aspekter hur undervisningen påverkar barnen i en annan lärmiljö. Kangas & Niinistö (2020) beskriver att delaktighetsfrämjande pedagogiken betonade alla barnens lika möjligheter att delta i småbarnspedagogiska verksamheten, vilket även tidigare forskning av Heinonen et al. (2016) tar upp som ett av småbarnspedagogikens mål. Kangas & Niinistö tar fram att pedagogerna försökte minska på ensamhetskänslan och främja delaktighet, genom att se till att alla barnen fick samma undervisning oberoende om de var hemma eller på plats. Stenvall (2013) beskriver delaktighetfrämjande att få tillhöra något och socialpedagogiska skolmyndigheterna (2020) betonar också att delaktighetskänslan innebär att få vara en del av eller tillhöra.

8.3 Utmaningar pedagogerna upplevde för att förverkliga distanspedagogiken

I resultatet kommer det upp utmaningar men även hur pedagogerna utvecklade deras färdigheter för distanspedagogiken under undantagstillståndet. Enligt Kangas & Niinistö (2022) visade pedagogerna sensitivitet för familjers och barns individuella behov och anpassade sina aktiviteter för att möta familjer och stödja dem i den utmanande situation. Pedagogerna var beroende av samarbete med föräldrarna för att barnen skulle ha möjligheter att delta i distanspedagogiken. I normala förhållanden är det frågan om barn-

pedagog-relation, medan under distanspedagogiken fungerade föräldrarna som tredje parti i relationen. Barnen behöver vuxnas stöd för att känna sig delaktiga (THL 2018). Pedagogerna försökte inkludera alla familjer i distanspedagogiken och enligt resultatet (Kangas & Niinistö 2022) hade pedagogerna satt mera fokus på hur de kan stöda föräldraskapet under undantagstillståndet än på barnet. Pedagogerna kände otrygghet för familjen om föräldrarna inte svarade på pedagogens meddelanden. Pedagogerna kände stress och osäkerhet om det kom fram tecken på att familjerna hade en utmanande situation. Alla familjer hade lika stor möjlighet och rättighet att delta eller icke-delta i distanspedagogiken, men pedagogerna kunde inte tvinga någon. Pedagogens plikt är att ge möjlighet till delaktighet, men i sista hand fick familjerna göra ett val. (Kangas & Niinistö 2022) Inlärningskillnaderna mellan barn med olika bakgrunder har ökat under undantagstillståndet, vilket påverkar barn och ungas lika möjligheter och ökar ojämlikheten. (Helske et al. 2021) Enligt Heinola et al. (2016) är småbarnspedagogikens mål att förverkliga jämlikhet inom utbildning och ge lika möjligheter samt främja jämställdhet. Småbarnspedagogiken jobbar utifrån inkluderingsprincipen (Utbildningsstyrelsen 2022), vilket betyder att skapa jämlikhet, jämställdhet och bekämpa diskriminering (Savolainen 2013). Enligt Haugh (2017) sker bästa lärandet då barnen känner tillhörighet och välbefinnandet och enligt Hermanfors (2017) känner barnen godkännande, gemenskap och tillhörighet i en inkluderande gemenskap. Delaktighet är också starkt kopplat till välbefinnande och ökar trygghet (THL 2021).

Småbarnspedagogiken har en avgörande effekt på barnens kognitiva utveckling (Heinonen et al. 2016; Karila 2016), vilket även resultatet visar då Helske et al. (2021) skriver om att nedstängningen av småbarnspedagogiken visade sig vara skadliga för den kognitiva utvecklingen hos barn under 3 år och även för språkutvecklingen hos de mest utsatta barnen. Heinonen et al. beskriver att småbarnspedagogiken utvecklar väsentliga färdigheter under barnets första fem år, vilket påverkar barnets senare framgångar i livet. Enligt Ahonen & Pesonen (2020) var pedagogerna oroliga över om barnen får den stöd de behöver och om de får upprätthålla övandet av olika färdigheter.

8.4 Utmaningar pedagogerna mötte med utsatta familjer

Resultatet svarar endast delvis på frågeställning om ”Hur har utsatta familjers position påverkat förverkligande av småbarnspedagogikens distanspedagogik under covid-19”. Resultatet behandlar enbart utmaningar som pedagogerna måste ta i beaktande men inte hur det påverkade förverkligandet av distanspedagogiken.

I kapitel 7.1 beskrivs hur distanspedagogiken påverkade familjer på ett allmänt plan, men vi vet på basen av bakgrunden och tidigare forskning att utsatta familjer har mindre resurser (Heikkilä 1990; Gayatri & Irawaty 2021) och enligt resultatet (Kangas & Niinistö 2022) har pedagogerna måste ta i beaktande hur distanspedagogiken kan påverka utsatta familjer t.ex. vid materialval då en av pedagogerna skulle ha använt sig av ris för att göra en påskhare, men visste att en del familjer behöver det för sin mat och valde tidningar i stället. Pedagogerna stärkte inkludering då alla familjer oberoende av olika resursmöjligheter kunde känna sig delaktiga och alla barn var jämlika (Hermafors 2017; Florian & Black-Hawkins 2011).

Covid-19 pandemin påverkat utsatta familjer och att det varit svårt att kombinera distanssmåbarnspedagogiken och distansarbetslivet. (Rissanen et al. 2020) Pandemin har ökat risken för att konflikter uppstår (Gayatri & Irawaty 2021), vilket även resultatet (Linnanvalli & Kalland 2021) bevisar då småbarnspedagogiken varit en skyddsfaktor för föräldra-barn-relationen. Då barnen deltog i småbarnspedagogiska verksamheten hade de en bättre relation med föräldrarna, vilket kan bero på att de flesta familjerna måste kombinera arbete och barnomsorg. (Linnanvalli & Kalland) Småbarnspedagogiken innehåller flera skyddsfaktorer med tanke på barnets utveckling såsom trygghet, delaktighet, inklusion, gemenskap, sociala och emotionella färdigheter samt ger tidigt stöd. (Anttila et al. 2016; Partanen et al. 2015; Utbildningsstyrelsen 2022) THL (2018) skriver att delaktighet är barnets rättighet men det är också en skyddsfaktor som hjälper barn att bli självständiga. Delaktighetfrämjande arbetssätt tar i beaktande barnens och föräldrarnas behov (THL 2018), medan inkluderande arbetssätt tar i hänsyn barnens och föräldrarnas synpunkter samt hur svårigheterna kan lösas (Hermanfors 2017).

Familjernas behov av stöd ökade under covid-19 pandemin (Rissanen et al 2020). Även under undantagstillståndet visade pedagogerna sensitivitet för familjers och barns individuella behov och anpassade sina aktiviteter för att möta familjer och stödja dem i den

utmanande situation. Covid-19 pandemin har visat att finska småbarnspedagoger är experter på pedagogiska arbete, som trots den utmanande omständigheter strävar efter att utföra sitt arbete på ett etiskt hållbart sätt, implementera och reflektera över pedagogiska lösningar som möter barnens och familjers behov. (Kangas & Niinistö 2022) Enligt barnskyddslagen (2007) bör småbarnspedagogiken erbjuda tidigt och särskilt stöd till barn i risk för problem. Därmed kan småbarnspedagogiken betraktas som en målinriktad åtgärd för socialt utsatta barn och deras föräldrar. (Utbildningsstyrelsen 2020b) För att främja delaktighet bör fokus ligga på de mest utsatta och diskriminerade. Om en utsatt person kan delta, påverka och tillhöra en grupp är det mer sannolikt att villkoren för delaktighet uppfylls för andra. (THL 2020)

9 METODDISKUSSION

Jag började skriva på arbetet redan år 2021 och då tänkte jag att jag lättare hittar svar på forskningsfrågan via litteraturstudie och kvalitativ innehållsanalys. Det fanns en tvekan om att det inte skulle hittas litteratur, men med en snabb check såg det lovande ut. Jag måste även avgränsa mitt material mera i efterhand då det fanns för mycket material som passade in. Strikta avgränsningen kan ha lett till att jag inte hittat alla relevanta vetenskapliga artiklar då jag avgränsat till endast Finland. Gjorde en ny litteratursökning hösten 2022, för att en del av materialet jag valt tidigare var före covid-19 och skulle då inte vara relevant med tanke på syfte och frågeställning.

Jag hittade en forskning som behandlar konkret 22 pedagogers sätt att jobba inom småbarnspedagogiken under undantagstillståndet, medan de andra stöder Kangas & Niinistö (2022) artikeln på mer allmän nivå. I efterhand tänker jag att jag kunde ha fått flera svar att jämföra om jag gjort frågeformulär eller intervju. Ännu bättre om jag skulle ha egna svar att jämföra med artikeln jag har nu med. Materialet jag analyserat har varit antingen på finska eller på engelska, vilket kan ha lett till att jag tolkat något bara på ett visst sätt eller översatt fel. Har använt mig av material där det pratas om grundutbildning eller skola och tillämpa det i småbarnspedagogikens perspektiv då småbarnspedagogiken är en del av finska skolsystemet.

10 KRITISK GRANSKNING OCH FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING

Enligt mig svarar resultatet på första forskningsfrågan med denna metod även om man inte kan analysera känsla av delaktighets och inklusion från barnens perspektiv då det borde vara barnens egen erfarenhet och känsla som tas i beaktande. I detta fall är svaret baserat på att pedagogerna har försökt vara delaktighetsfrämjande och inkluderande på basen av den teoretiska referensramen, men det betyder inte att barnen upplevt delaktighet och inklusion då det är fråga om individuella upplevelser. Resultatet svarar endast delvis på andra forskningsfrågan då resultatet behandlar enbart utmaningar som pedagogerna måste ta i beaktande men inte hur det påverkade förverkligandet av distanspedagogiken. Tycker lärdomsprovet tar upp både positiva och negativa sidorna av småbarnspedagogernas arbete under undantagstillstånd och vad det kan innebära för fortsättningen. Avgränsningarna ger svar på hur det har varit i Finland, men resultatet kan inte direkt tillämpas till andra länder. Det finns likheter i olika samhällen så som t.ex. i nordiska länder och distanspedagogiken har möjligheten haft likadana effekter i andra länder men inga direkta slutsatser kan dras och borde forskas mera.

Andra förslag på fortsatt forskning skulle behandla hur få barnens egen röst hörd och hur de upplevt delaktighet och inklusion under pandemin. Det kom även fram under arbetets gång att det inte finns mycket forskning om ojämlikheten i lärandet under covid-19 tiden i Finland, vilket vore också nyttigt med tanke på barn och ungas inläring. Det skulle också vara viktigt att forska mera inom covid-19 pandemins eftervård bara pandemin tar slut först, om den gör det.

KÄLLOR

- Ahonen, A. & Pesonen, T., 2020, *Koronakriisin vaikutukset varhaiskasvatukseen*, tillgänglig: <https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2020/04/Koronakriisin-vaikutukset-varhaiskasvatukseen.pdf> hämtad: 8.10.2020
- Anttila, N., Huurre, T., Malin, M. & Santalahti, P., 2016, Mielenterveyden edistäminen varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen, työpaperi 3/2016, tillgänglig: [Mielenterveyden edistäminen varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen - Katsaus menetelmiin ja kirjallisuuteen Suomessa \(julkari.fi\)](#), hämtad: 20.8.2022
- Barnskyddslagen 417/2007, tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2007/20070417>, hämtad: 8.10.2020
- Burns, M., 2011, Distance Education for Teacher Training: Modes, Models and Methods, *Education Development Center*, tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/259440600_Distance_Education_for_Teacher_Training_Modes_Models_and_Methods, hämtad: 17.11.2022
- Coughlan, M. & Croning, P., 2016, *Doing a Literature Review in Nursing, Health and Social Care*, 2nd edition, SAGE Publications
- Duodecim terveyskirjasto, 2020, *Uusi koronavirus (COVID-19)*, tillgänglig: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01257, hämtad: 16.12.2020
- Elo, S. & Kyngäs, H., 2007, The qualitative content analysis process, *Journal of Advanced Nursing*, Vol. 62, Issue 1, s. 107–115, DOI: 10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x , hämtad: 10.8.2022
- Finlands grundlag 731/1999, tillgänglig: [Finlands grundlag 731/1999 - Ursprungliga författningar - FINLEX ®](#), hämtad: 6.11.2022
- Florian L. & Black-Hawkins K., 2011, Exploring inclusive pedagogy, *British Educational Research Journal*, Vol. 37, No. 5, p. 813–828, DOI: 10.1080/01411926.2010.501096, hämtad: 6.11.2022
- FN:s konvention om barnets rättigheter, 1989, tillgänglig: [Läs hela Barnkonventionen - UNICEF Sverige](#), hämtad: 6.11.2022
- Forsberg, C. & Wengström, Y., 2015, Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning, fjärde utgåvan, Natur & kultur, Stockholm
- Forskningsetiska delegationen, 2012, *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*, tillgänglig: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf, hämtad 4.11.2020
- Gayatri, M. & Irawaty, D., 2021, Family Resilience during COVID-19 Pandemic: A Literature Review, *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, Vol 30, Issue 2, p. 132-138, DOI: [10.1177/10664807211023875](https://doi.org/10.1177/10664807211023875) hämtad: 10.11.2022
- Graneheim, U., Lindgren, B-M. & Lundman, B., 2017, Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper, *Nurse Education Today*, Vol. 56, s. 29–34, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.06.002> , hämtad: 10.8.2022
- Haug, P., 2017, Understanding inclusive education: ideals and reality, *Scandinavian Journal Of Disability Research*, Vol. 19, Issue 3, p. 206–217, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/15017419.2016.1224778>, hämtad: 6.11.2022

- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U., 2016, *Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa*, PS kustannus
- Heikkilä, M., 1990, Köyhyys ja huono-osaisuus hyvinvointivaltiossa. Tutkimus köyhyydestä ja hyvinvoinnin puutteiden kasautumisesta Suomessa. *Sosiaalhallitus julkaisu*, nr. 8. Helsinki, hämtad: 20.8.2022
- Heikkilä, M., Furu, A-C., Hellman, A., Lillqvist, A. & Rantala, A., 2020, Barns deltagande i förskole- och daghemskontext under inledningen av coronavirusets utbrott i Finland och Sverige. *BARN – Forskning om barn og barndom i Norden*, nr. 2, s. 13–28, tillgänglig: https://www.researchgate.net/publication/342682316_Barns_deltagande_i_forskole_och_daghemskontext_under_inledningen_av_coronavirusets_utbrott_i_Finland_och_Sverige, hämtad: 21.10.2020
- Hem och skola, 2020. *Coronapandemin rörde om småbarnspedogiken*. tillgänglig: <https://www.hemochskola.fi/2020/09/28/coronapandemin-rorde-om-smabarnspedagogiken/>, hämtad: 20.10.2020
- Henricson, M., 2012, *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*, kap. 19: Danielson, E., 2012, *Kvalitativ innehållsanalys*, Studentlitteratur
- Henricson, M., 2016, *Vetenskaplig teori och metod - från idé till examination inom omvårdnad*, III: Kjellström, S., 2016, *Forskningsetik*, Studentlitteratur
- Hermanfors, K., 2017, Inklusiivinen varhaiskasvatus - itsestäanselvääkö?, *Kasvatus & Aika*, Vol 11, Nro 3, s. 91–95, tillgänglig: http://www.kasvatus-ja-aika.fi/dokumentit/ke1_2809171616.pdf, hämtad: 20.8.2021
- Hämäläinen, J. & Eriksson, L., 2016, Social Pedagogy in Finland and Sweden: A comparative analysis, *Pedagogia Social. Revista Interuniversitaria*, Vol. 27, s. 129-151 DOI: http://dx.doi.org/10.7179/PSRI_2016.27.05
- Höjer, I., Sallnäs, M. & Sjöblom, Y. 2012. *När samhället träder in: Barn, föräldrar och social barnavård*. Studentlitteratur, Lund, s. 14–16
- Institutet för hälsa och välfärd, 2017, *Skapa förtroende - skydda barnet*, Guide om samarbete för personer som möter barn och familjer i sitt arbete. tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136182/Skapa%20förtroende%20-%20Skydda%20barnet_2019_10_09.pdf?sequence=4, hämtad: 14.10.2020
- Institutet för hälsa och välfärd, 2020a, *Coronaviruset COVID-19*, tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/sjukdomar-och-sjukdomsalstrare-a-o/coronaviruset-covid-19>, hämtad: 20.10.2020
- Institutet för hälsa och välfärd, 2020b, *Symtom och behandling – coronaviruset*, tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/symtom-och-behandling-coronaviruset>, hämtad: 30.12.2020
- Jacobsen, D., 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring - introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund
- Karila, K., 2016, Vaikuttava varhaiskasvatus – Tilannekatsaus toukokuu 2016, *Raportit ja selvitykset 2016:6*. Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf, hämtad: 30.9.2020
- Moss, P. & Petrie, P. 2019, Education and social pedagogy: What relationship?, *London Review of Education*, Vol. 17, Issue 3, s. 393–405, DOI <https://doi.org/10.18546/LRE.17.3.13>

- Nordens Välfärdscenter, 2019, *Nordens barn – Tidigare insatser för barn och familjer*, tillgänglig: https://nordicwelfare.org/wp-content/uploads/2012/12/1-TidigaInsatser_enk.pdf, hämtad 28.10.2020
- Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtioneuvoston viestintäosasto, 2020, Hallitus päätti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rajoitteiden purkamisesta, Tillgänglig: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-paatti-varhaiskasvatuksen-ja-perusopetuksen-rajoitteiden-purkamisesta>, hämtad 22.10.2020
- Partanen, A., Moring, J., Bergman, V., Karjalainen, J., Kesänen, M., Markkula J., Marttunen, M., Mustalampi, S., Nordling, E., Partonen, T., Santalahti, P., Solin, P., Tuulos, T., Wuorio, S. (toim.), 2015, Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015 - Miten tästä eteenpäin?, työpäpaperi 20/2015, III: Santalahti, P., Petrelius P. & Lindberg P., 2015, Hoito, kuntoutus ja asuminen toipumista tukemassa, tillgänglig: [Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015 : Miten tästä eteenpäin? \(julkari.fi\)](#), hämtad: 20.8.2022
- Petrelius, P. & Eriksson P. (toim.), 2018, uudistuva lastensuojelu - kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa, työpäpaperi 32/2018, tillgänglig: [Uudistuva lastensuojelu : kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa \(julkari.fi\)](#), hämtad: 20.8.2022
- Pölkki, P. & Vornanen, R., 2016, Role and Success of Finnish Early Childhood Education and Care in Supporting Child Welfare Clients: Perspectives from Parents and Professionals, *Early Childhood Education Journal*, Vol. 44, Issue 6, p. 581–594, hämtad: 30.9.2020
- Rissanen, P., Parhiala, K., Kestilä, L., Härmä, V., Honkatukia, J. & Jormanainen, V., 2020, COVID-19-epideman vaikutukset väestön palvelutarpeisiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen - nopea vaikutusarvio, *Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)*, Raportti 8/2020, tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139694/URN_ISBN_978-952-343-496-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y, hämtad: 30.11.2020
- Salin, M., Kaittila, A., Hakovirta, M. & Anttila, M., 2020, Family coping strategies during Finland's covid-19 lockdown, *Sustainability*, vol 12, Issue 21, DOI: <https://doi.org/10.3390/su12219133> hämtad: 20.11.2022
- Savolainen, E., 2021, *Sosiaalipedagogiikka asiantuntijuuden markkinoilla - Tutkimus sosiaalipedagogisen asiantuntijuuden tulkinnoista metaforien kautta*, University of eastern Finland, No 241, tillgänglig: [Sosiaalipedagogiikka asiantuntijuuden markkinoilla. Tutkimus sosiaalipedagogisen asiantuntijuuden tulkinnoista metaforien kautta \(uef.fi\)](#), hämtad: 20.8.2022
- Savolainen, N., 2013, *Inklusiota etsimässä - Fenomenografinen tutkimus rehtoreiden ja opettajien näkemyksistä inklusiosta*, tillgänglig: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84482/gradu06658.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, hämtad: 19.4.2021
- Social- och hälsovårdsministeriet, 2020, *Deltagande och delaktighet*, rapporter och promemorior 2020:29 tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162406/STM_2020_29_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y, hämtad: 30.3.2022
- Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupp, 2020, Barns och ungas välfärd i eftervården av coronakrisen – Rapport från coronaarbetsgruppen inom barnstrategiarbetet om tillgodoseende av barnets rättigheter 24.6.2020, *Statsrådets publikation 2020:26*. Tillgänglig:

- https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162380/VN_2020_26.pdf?sequence=7&isAllowed=y, Hämtad: 2.9.2020
- Specialpedagogiska skolmyndigheten, 2020, *Delaktighet*, tillgänglig: <https://www.spsm.se/stod/tillganglighet-delaktighet-och-inkludering/delaktighet/>, hämtad: 18.2.2021
- Statsrådet (u.d.), *Poikkeusolot*, tillgänglig: [Poikkeusolot ja valtioneuvosto](#), hämtad: 11.11.2022
- Statsrådet kommunikationsavdelning & undervisnings- och kulturministeriet, 2020b, Begränsningar under coronavirusepidemin, tillgänglig: <https://valtioneuvosto.fi/sv/information-om-coronaviruset/gallande-begransningar>, hämtad: 3.11.2020
- Stenvall, E. 2013. Osallistu, osallista, ole osallinen - mistä oikein on kyse?, *Alue ja ympäristö*, Vol. 42, Issue 1, s. 75–76, tillgänglig: <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/64770>, hämtad: 18.2.2021
- TEPA-termipankki, 2017, *poikkeusolot*, tillgänglig: [poikkeusolot | TEPA-termipankki \(erikoisalojen sanasto- ja sanakirjakokoelma\)](#), hämtad: 11.11.2022
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2009, *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, 6. painos, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki
- THL, 2021, *Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet*, tillgänglig: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>, hämtad: 15.3.2021
- THL, 2020, *Osallisuuden edistämisen mallit*, tillgänglig: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit>, hämtad: 15.3.2021
- THL, 2018, Lapsella on oikeus osallisuuteen – vammaisuudesta riippumatta, tillgänglig: [URN ISBN 978-952-302-999-6.pdf \(julkari.fi\)](#), hämtad: 6.11.2022
- THL, 2017, Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa, Työpaperi 26/2017: tillgänglig: [Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit : Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa \(julkari.fi\)](#), hämtad: 20.8.2022
- Utbildningsstyrelsen, 2017, *Småbarnspedagogiken är till för barnet – centrala frågor i grunderna för planen för småbarnspedagogik*, tillgänglig: https://www.opf.fi/sites/default/files/documents/188546_smabarnspedagogiken_ar_till_for_barnet.pdf, hämtad: 8.10.2020
- Utbildningsstyrelsen, 2022, *Grunden för planen för småbarnspedagogiken 2022*, Föreskrifter och anvisningar 2022:2b, tillgänglig: [Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022 \(opf.fi\)](#) hämtad: 28.6.2022
- Utbildningsstyrelsen, 2020a, *Småbarnspedagogik*, tillgänglig: <https://www.opf.fi/sv/utbildning-och-examina/smabarnspedagogik>, hämtad: 8.10.2020
- Utbildningsstyrelsen, 2020b, *Ordande av småbarnspedagogik under den nya verksamhetsperioden från och med 25.6.2020*, Tillgänglig: <https://www.opf.fi/sv/ordande-av-smabarnspedagogik-under-den-nya-verksamhetsperioden-fran-och-med-2562020> Hämtad: 8.10.2020
- Vuorenmaa, M., 2015, Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät, akateeminen väitöskirja, tillgänglig: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131461/978-952-03-0019-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, hämtad: 15.3.2021

- Yildiz, S., Kilic G. & Acar, I., 2022, Early Childhood Education During the COVID-19 Outbreak: The Perceived Changing Roles of Preschool Administrators, Teachers, and Parents, *Early Childhood Education Journal*, DOI: <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01339-w>, hämtad: 10.11.2022
- Yle, 2020, *Utsatta barn drabbas särskilt hårt av stängda skolor: Den enda trygga platsen fattas, rutiner likaså*, tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2020/03/23/utsatta-barn-drabbas-sarskilt-hart-av-stangda-skolor-den-enda-trygga-platsen>, hämtad: 4.1.2020

BILAGOR

Bilaga 1. Litteratursökning

Databas	Sökdatum	Sökord	Träffar	Valda
Julkari	28.10.2022	ennaltaehk* AND varhaiskasvatus AND covid-19	6	2
Julkari	28.10.2022	Covid-19 prevent* work* AND early childhood education	6	0
Julkari	28.10.2022	(korona OR Covid-19 OR sars-cov-2) AND ennaltaehk* AND varhaiskasva*	0	0
Julkari	28.10.2022	Covid-19 AND prevent* work*	0	0
Julkari	28.10.2022	sosiaalipedagogiikka AND varhaiskasvatus AND varhainen tuki	1	0
Julkari	28.10.2022	huono-osaisuus AND covid-19	11	1
Julkari	28.10.2022	varhaiskasvatus* (covid-19 OR korona)	28	4
Julkari	28.10.2022	osallisuus* varhaiskasvatus* (covid-19 OR korona)	14	0
EBSCO & ERIC	4.11.2022	early childhood education or preschool or kindergarten AND covid-19 or coronavirus or 2019-ncov or sars-cov-2 or covid-19 AND Finland AND participation or engagement or involvement	109	1
Research portal	10.11.2022	Covid-19-kriisi	8	1
Research portal	10.11.2022	Covid-19 AND early childhood education	2	1

Bilaga 2. Valda artiklar

Artikel	Kort sammanfattning om innehållet
Erola J., Niemelä M., Sirniö O., Kailaheimo-Lönnqvist S., Heiskala L., Jalovaara M., Salonen L. & Eskelinen N., 2021, Koronakriisin vaikutukset lasten ja nuorten oppimiseen, koulutukseen ja hyvinvointiin pitkällä aikavälillä, Turun yliopisto & THL, policy brief	Hur covid-19 krisen har påverkat barns och ungas välbefinnande, lärande och utbildning. Berättar också om hur covid-19 påverkat familjen.
Hakulinen T., Hietanen-Peltola M., Hastrup A., Vaara S., Jahnukainen J. & Varonen P., 2020, "Pahin syksy ikinä" Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut, työpaperi 37/2020	Hur covid-19 har påverkat samhället, välbefinnande och tjänster.
Helske S., Ylöstalo H. & Koskinen H., 2021, Samassa myrskyssä mutta eri veneissä - COVID-19 ja eriarvoisuus, Yhteiskuntapolitiikka 86:5-6	Artikeln undersöker covid-19 pandemins effekter på ojämlikhet mellan människor inom olika livsområden.
Hietanen-Peltola, M., Vaara, S., Hakulinen, T. & Hastrup, A., 2020, Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronakeväänä 2020, työpaperi 26/2020	Beskrivning av förändringarna i grundtjänsterna för barn, unga och familjer under våren 2020.
Kangas, J. & Niinstö, H., 2022, Etäpedagogiikan jäsenyyksiä suomalaisessa varhaiskasvatuksessa COVID-19 pandemian alkaessa, <i>Journal of Early Childhoos Education Research</i> , Vol. 11, Issue 2, p.1-24	Denna studie undersöker distansundervisning i småbarnsutbildning som organiserades under den första coronavågen och dess pedagogiska utmaningar.
Kestilä L., Härmä V. & Rissanen P. (toim.), 2020, Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen, Asiantuntija-arvio	Tar upp hur covid-19 pandemin och undantagstillståndet påverkat befolkningens välbefinnande och levnadsvillkor, service-systemet och användning av tjänster samt samhällsekonomin.
Kestilä L., Kapiainen S., Mesiäislehto M. & Rissanen, P. (toim.), 2022, Covid-19 epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen, Asiantuntija-arvio, kevät 2022	Tar upp hur covid-19 pandemin och undantagstillståndet påverkat befolkningens välbefinnande och levnadsvillkor, service-systemet och användning av tjänster samt samhällsekonomin.

<p>Laatikainen, T., Vapalahti, O., Kalland, M., Välijärvi, J., Huotilainen, M., Salmivalli, C., Salo, A., Hiilamo, H., Kuivalainen, S., Pekkarinen, E., Niemi, J., Välimäki, J. & Ollikainen, M., 2020, COVID-19-kriisin haitallisten vaikutusten ehkäiseminen kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti: Valtioneuvoston COVID-19 tiedepaneelin vastaukset valmisteluryhmän kysymyksiin. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki</p>	<p>Bedömning och förebyggande av skadliga effekter av covid-19 samt nedmontering av vidtagna åtgärder och återuppbyggande av Finland.</p>
<p>Lammi-Taskula, J., Vuorenmaa, M., Aunola, K. & Sorkkila, M., 2020, Matlan kynnyksen sosiaalipalvelut lapsiperheiden tukena ja palveluiden käyttö COVID-19-epidemian aikana, tutkimuksesta tiiviisti 15/2020</p>	<p>Rapport om lågtröskel socialtjänster för att stödja barnfamiljer och användning av tjänster under covid-19 epidemin.</p>
<p>Linnavalli, T. & Kalland M., 2021, Impact of COVID-19 Restrictions on the Social-Emotional Wellbeing of Pre-school Children and Their Families, <i>Education Sciences</i>, vol. 11, Article 435, 12pp</p>	<p>Effekten av undantagstillståndet på barnens och föräldrars välbefinnande.</p>